

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσια. — Γραφεῖον Λιανῆ, Ὁδὸς Σταδίου 32.

8 Ἰουνίου 1888

Η ΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

(Ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν

τοῦ κόμητος de Mouy)

Ὅσάκις ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς Γαλλίας διακρίνω τέλος μετὰ τινων ἡμερῶν διατριβὴν ἐν τῇ ἐρημοσύνῃ τῆς θαλάσσης νὰ διαγράφωνται ἐνώπιόν μου ὡσπερ σικαὶ αἱ ἀκταὶ τῆς Πελοποννήσου, αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν πεπληρωμένον σιγηλῆς χαρᾶς, τὸ αἰσθημὰ μου δὲ τοῦτο δὲν εἶνε ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκεῖνος, ὅστις καταλαμβάνει τὸν περιηγητὴν τὸν προσδοκῶντα νὰ ἴδῃ τὸν Μαυραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμῖνα ἢ ἔχοντα κατὰ νοῦν τὸν Θεμιστοκλέα ἢ τὸν Εὐριπίδην· αἱ συκινῆσεις αὗται καὶ αἱ σεμνοπρεπεῖς συμπάθειαι ἠμδύνηθασάν πως δι' ἐμέ μετὰ ἐξ ἐτῶν διαμονῆν ἐν Ἑλλάδι. Γνωρίζω ἐκ τῶν προτέρων τὴν χάριν ἣν μέλλω νὰ ἴδω καὶ οὐδεμίαν ἐκπληξίαν μὲ περιμένει. Ἀφῆκα ὀπίσω ἐν τῇ πατρίδι μου φιλάττας ὑπάρξεις καὶ σοβαρὰς μερίμνας, ἀλλὰ καὶ βλέπω ἐνώπιόν μου ἐπὶ τῆς ἀποκρήνου ἐκείνης γνήνης ταινίας τῆς ὀδοντωτῆς καὶ τεφροκυάνου, ἣτις κατὰ μικρὸν αὐξάνεται ὑπεράνω τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὴν φιλοξενίαν τῶν ζῶντων καὶ τῶν νεκρῶν, τὴν ἀείποτε νεάζουσαν καλλονὴν, τὸ αἰώνιον τῆς μειδιάμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀμεταβλήτου φύσεως καὶ τῶν ἀνακαινιζομένων γενεῶν.

Βαθυηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἡ ξηρὰ γίνεται μᾶλλον εὐδιάκριτος. Τὸ Ταίνακρον ἀκρωτήριον τὸ ὁποῖον βλέπει πρὸς τὰ κατὰ ξηρὰ Κύθηρα, τὰ βραχεῖς ἐκτεινόμενα ἐπὶ τοῦ ὄριζοντος, διαφαίνεται βραχυῶδες καὶ ὑπὸ πρασίνων θάμνων κεκαλυμμένον. Πικρατίνει εἰς μῆκος τὴν ὄξείαν του ἄκραν μετὰ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, οὗτινος τὸ περίγραμμα χάνεται ἐντὸς λευκῆς καὶ ἐλαφρᾶς ὀμίχλης, καὶ τοῦ Λακωνικοῦ, ὃν στέφει ἡ χιονοσκεπὴς κορυφὴ τοῦ Ταυγέτου ὑψουμένου εἰς τὸ πέραν ἐν εἶδει πυραμίδος. Ἀκόμη ὀλίγας ὥρας καὶ θὰ κάμψω τὸν Μαλέαν πανταχῶθεν ἐμφρασσόμενον ὑπὸ βράχων ἐν ἀταξίᾳ καὶ κατοπτριζόμενον εἰς τὸ ὕδωρ τὸ διαιυγές. Δὲν ὑπάρχει μετὰ τῶν πετρῶν ἐκείνων τῶν ὁμοίων πρὸς ἐρείπια γιγαντώδους φρουρίου,

μετὰ τῶν ἀγριομυρικῶν καὶ τῶν ἐστρεβλωμένων πευκῶν, ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκείνου τοῦ στακτεροῦ καὶ ὑποπρασίνου ὃ ὁποῖος κάμνει ἀπότομον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ βαθυκύανον χροῖμα τῆς θαλάσσης, δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον ἐν μικρὸν ἀσβεστόκτιστον κελλίον μάλις διαφανόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρημίας. Ἐνίοτε ὁ ἐρημίτης εἶναι ἐκεῖ καὶ εὐλογεῖ τοὺς διαβαίνοντας, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον πλανᾶται ἀνὰ τὰ γειτανικὰ ὄρη. Οὐδεὶς ταράσσει τὴν μονότονον συμφωνίαν τῶν ἀγρίων βράχων καὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης.

Ἐχω εἰδῶ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ὑποδοχῆς· τὸ πᾶν νομίζω ὅτι ἔχει γινώριμον ἔσμα. Εἰσέρχομαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν νέαν. Ἡ θάλασσα φέρει τὰ ἀτμόπλοιά μας ὅπως ἄλλοτε τῶν Ἀθηναίων τὰς θεωρίας, θωπεύει τὰς αὐτὰς ἀκτάς, μετὰ τῆς αὐτῆς γαλήνης ῥεῖ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Πελοπόννησον, λικνίζει τοὺς ἀλιεῖς τῆς Ὑδρας, τοῦ Πόρου, τῆς Αἰγίνης καὶ τοῦ Πειραιῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ σάλου καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ φλοίσβου. Οὕτω δὲ ὑπάρχει ἐν τῷ πνεύματί μου ἁρμονία πλήρης μετὰ τῆς θέας ἣν βλέπω καὶ τῶν ἀναμνήσεών μου. Διακρίνων μακρὰν τὰς πολυκλύστους πέτρας τοῦ Σουνίου ἔχω ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸν Πλάτωνα φιλοσοφούντα ἐπὶ τῆς ἄκρας καὶ τοὺς δεκατρεῖς στύλους, οἵτινες μόνον ἀπομένουσιν ὄρθιοι ἐπὶ τῶν ἐρείπειων τοῦ ναοῦ· ὅταν δὲ πλέω παρὰ τὴν Αἰγιναν ἀνευρίσκω ἐν τῇ διανοίᾳ μου καὶ τὴν ἀκραιότητα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὰ σημερινὰ αὐτοῦ λείψανα· τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν εἶναι δι' ἐμέ ἐν καὶ ἀδιαίρετον, ἀδυνατῶ νὰ ἀποχωρίσω τὸ ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου· ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ζῶσι καὶ τὰ δύο ἐπίσης λαμπρά.

Ἴδοὺ αἱ γεγυμνωμένοι καὶ κειτρινίζουσαι ἀκταὶ τοῦ Φαλήρου, τὰ ἀγαπητὰ μου παρὰ τὴν θάλασσαν σπήλαια, πέραν δὲ τῆς Ἀκροπόλεως ὁ λόφος, τὸ σκιαγράφημα τοῦ Παρθενῶνος, ὁ Λυκαθηττός, ὁ Ὑμηττός καὶ ἡ μακρὰ κυματιώδης σειρά του, εἰς τὰ δεξιὰ· εἰς τὰ ἀριστερὰ οἱ μαῦροι ὄγκοι, εἰδῶ καὶ ἐκεῖ ἀργυρίζοντες, τῆς Πάρνηθος· εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνας, τοῦ Πεντε-

λικού τὸ τρίγωνον. Τὸ ἀτμόπλοιον στρέφεται πρὸ τῆς Σαλαμῖνος, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ διάπλου τοῦ Πειραιῶς· ἐμφανίζεται πλήρης ἰστών ἢ λεκάνη τοῦ λιμένος. Ἐχει ὁ Πειραιεύς τὴν συνήθη του ἡμερίαν. Ἐπανέρχομαι εἰς τὸν οὐδὸν μου. Φίλα πρόσωπα καὶ λόγοι ὑποδοχῆς με περιμένουσιν εἰς τὴν προκυμαίαν, ἀμα δὲ ἔρχεται πρὸς με καὶ φιλικὸς χαιρετισμὸς ἐκ τῶν οἰκιῶν τῶν Ἀθηνῶν, λευκῶν ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν ναῶν τῶν ἰδρυμένων ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἀθηνῆς.

Ὁ Πειραιεύς εἶναι τώρα πόλις μεγάλη, ἦτο χωρίον πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν· πρὸ εἴκοσιν αἰώνων ἦτο ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἐχουσι καὶ αἱ πόλεις τὰς περιπετείας των ὅπως καὶ τὰ βιβλία καὶ οἱ ἄνθρωποι· τινὲς δὲ ὑψοῦνται, καταπίπτουσι, καταστρέφονται, ἀκμάζουσι ἀλληλοδιαδόχως. Τὸ σπουδαῖον εἶναι νὰ μὴ ὑποστῶσι τὴν λήθη, ἔρχεται δὲ ἡ ἡμέρα, καὶ ἦν τὸ σφρίγος ἀναβαίνει καὶ πάλιν, ἢ δὲ τύχη χορηγεῖ εἰς αὐτὰς ἀπροόπτους βλαστήσεις. Ὁ Πειραιεύς ἐφυλάσσετο κατὰ τοὺς πονηροὺς χρόνους, οἵτινες ἐπηκολούθησαν εἰς τὰς συμφορὰς τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν λειψάνων τῶν παλαιῶν τειχῶν, ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων τῆς δοξῆς του καὶ ὑπὸ τοῦ τάφου τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὀλίγαι καλύβαι διετήρουν τὸ ὄνομα. Ταῦτα ἤρουν διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀναγέννησις του.

Τώρα δὲ ἡ παλαιὰ εὐδαιμονία ἀνεφάνη ὅπως ἀναφαίνεται ὑπὸ τὴν χιόνα ἢ γῆ. Ἐν τῷ ἐστρογγυλωμένῳ λιμένι πολυάριθμα πλοῖα σαλεύουσι τὸ ὄξυ δάσος τῶν καταρτίων των, πλεῖσται δὲ λέμβοι εἶναι ἀναδεδεμένοι πρὸς τὸ λιθόστρωμα τῆς προκυμαίας. Τὰ ἀτμοκίνητα τῆς Γαλλίας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἰταλίας, ἢ ναυτικὴ μοῖρα ἢ γαλλικὴ καὶ ἢ ρωσικὴ ὁρμῶσιν ἐν τῷ λιμένι. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ ὑπερίπτανται πτηνὰ θαλάσσια, δύνουσιν ὑπὸ τὸ κύμα ἢ περιδιαβάζουσιν ὡς περ κύκνοι, τὰ ἀλιευτικὰ πλοῖα διασχίζοντα τὸν λιμένα πλέουσι κεκλιμένα μετὰ τὸ ἴστιον των φουσκωμένον, αἱ λέμβοι τῶν θωρηκτῶν αἴρουν ἀμφοτέρωθεν τὰ κωπία ὡς πτέρυγας.

Ἐν δὲ τῇ ξηρᾷ ἀκούεται ὁ θόρυβος τοῦ ὄχλου καὶ ὁ κρότος τῶν ἀνοικτῶν καὶ ὑπαίθριων ἐμπορικῶν, ἐμπορικοὶ συσσωρεύουσιν ἐπὶ τῆς προκυμαίας τὰς πραγματείας των, ναυτικὴ πάσης χώρας περιφέρονται ἀργοὶ καὶ ἄδοντες ἔκαστος εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, ἐμπορευματὰ δὲ παντοειδῆ ἐκφορτῶνται ἐπὶ τῶν διαβρόχων λίθων τῆς ἀποβάθρας. Πανταχόθεν βλέπει καλοκτιστοὺς οἰκίας καὶ συχνάκις κομψὰς κύκλω ἀνυψουμένας ἀπὸ τοῦ κυρίου λιμένος μέχρι τῆς λεκάνης τῆς Ζέας· ἀναβαίνουν ἐπὶ τοὺς λόφους, ἀκολουθοῦσι τὰς εὐρείας ὁδοὺς· πυκνοῦνται εἰς τὰς πλατείας· προχωροῦσι πρὸς τὸ δυτι-

κὸν μέρος ἐπὶ τῶν σωρῶν τῶν βράχων· χύνονται δὲ ὡς περ εἰς ἔφοδον ἐτι μάλλον πολυάριθμοι καὶ πυκνοὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως καὶ πρὸς νότον καὶ ἐπιστέφουσι τὸν λιμένα τῆς Μουνυχίας τὸν διακυγῆ ὡς κάτοπτρον· ἐκτείνονται· ἔπειτα ἀνάμικτοι πρὸς τὰ ἐργοστάσια τῶν ἐμπορικῶν συνοικιῶν καὶ τοὺς σταθμοὺς τοῦ σιδηροδρόμου καὶ χάνονται εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ἡμικυκλίου διὰ μέσου τῶν ἀγώνων καὶ ξηρῶν ἀγρῶν· πέραν δὲ λευκὰ ὄροσημα κατὰ σειρὰν τεταγμένα δηλοῦσι τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος. Ἐκεῖ ὑπάρχει νεκροταφεῖον, τὸ ὅποιον οἱ κάτοικοι θέλουσι νὰ ἐξωθήσωσι πρὸς τοὺς ἀγρούς, διότι ὁ θάνατος ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς δραστηριότητος, ἢ τις εἶναι τῆς νέας ἡλικίας ἢ φιλοδοξία. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἡ μακρὰ κατατομὴ τῶν ἐργοστασίων διακόπτει τὸ ὁμοίμορφον τοῦ ὀρίζοντος, αἱ δὲ ὑψηλαὶ καὶ μακρὰι καπνοδόχοι ἀναπέμπουσι τὸν μαῦρον καπνὸν των πρὸς πάντας τῆς μυθολογίας τοὺς ἀνέμους.

Καὶ ὅμως ἐν πάσῃ ταύτῃ τῇ δραστηριότητι δὲν ἀνευρίσκομεν τὸν πυρετὸν τῶν βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Ἀρκτου, τὰς μαύρας οἰκίας, τὰς σκοτεινὰς ὁδοὺς, τὰς ἀνυπομονησίας τῆς κυριαρχικῆς καὶ πενθίμου βιομηχανίας. Ἐδῶ τὰ πάντα εἶναι φωτεινά. Κυριαρχεῖ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ, ὁ δὲ οὐρανὸς μειδιᾷ ὑπεράνω τῆς ὄχλοβότης τῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχει ποιά τις ἀφροντισία καὶ ἀφέλεια εἰς τὰς διακυμάνσεις τοῦ ὄχλου, ὅστις συμπιέζεται, σταματᾷ, παρκατηρεῖ, συνδιαλέγεται. Διακρίνεις ἐν τῇ ἀφροντισίᾳ ταύτῃ ἦν παρατηρεῖς ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων ὁδῶν, ἐν τῇ ἡσύχῳ ἀταξίᾳ τοῦ δρόμου, τὸν χαρακτῆρα τὸν ἰδιάζοντα εἰς λαὸν εὐθυμον, ἐλεύθερον καὶ εὐδαίμονα. Διότι οὐδέποτε ὁ Ἕλληνας καταλαμβάνεται ὑπὸ μελαγχολίας διὰ νὰ γείνη πλούσιος, τὸν δὲ καταναλισκόμενον καιρὸν οὐδέποτε θεωρεῖ ὡς νόμισμα, ἀλλὰ μάλλον ὡς λαμπρὸν καὶ καλὸν ὕφασμα, ἐξ οὗ κόπτεται κατὰ τὴν ἰδίαν ὄρεξιν τὸν τρόπον τοῦ βίου τὸν μάλλον εἰς αὐτὸν ἀρεστόν. Ἀγαπᾷ μὲν τὴν πρόοδον, ἀλλὰ καὶ συνοικειοῦται πρὸς τὰς περιστάσεις οὕτω δὲ οὐδέποτε γίνεται ὑποχείριος εἰς τὰς γοητείας, εἰς τὰς τυραννίας, ἃς ἐκείνη ἐπιβάλλει. Ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ περιβαλλομένη ὑπὸ γλυκειῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἀπολαύει μὲν παντὸς πράγματος ἐκάστοτε παρόντος ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ νὰ κάμῃ πολλοὺς ὑπολογισμοὺς διὰ τὸ μέλλον. Κρίνει περὶ τῶν διαφόρων τοῦ βίου περιστατικῶν μετὰ τινος ἀδιαφορίας ὡς οἱ σκεπτικοὶ φιλόσοφοι χωρὶς νὰ βασανίζῃ τὸ πνεῦμα μετὰ δυσθύμους ὑπολογισμοὺς καὶ μετὰ στοχασμοὺς καταπονητικούς καὶ ἀτελευτήτους. Δὲν ἀφίνει τὴν βιομηχανίαν νὰ ἀπορροφήσῃ ἀμερίστως τὸν χαριτωμένον καὶ φιλόανθρωπον πολιτισμὸν τῆς, μερίζει δὲ τὸν χρόνον μεταξὺ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀ-

ναπαύσεως, τοῦ κόπου καὶ τῆς τέρψεως καὶ δὲν ἐπιβαρύνει τὰς ἡμέρας διὰ κακοῦ περισσοτέρου ἢ ὅσον εἶναι ἱκανόν.

Ὁ Πειραιεύς εἶναι ὁ μέγιστος καὶ κατὰ πολὺ τῶν τριῶν ὁρμῶν, οἵτινες ἀνοίγονται ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ κίτρινης ἀκτῆς. Εἰς λόφος κεκαλυμμένος ὑπὸ λευκῶν οἰκιῶν καὶ διασχιζόμενος διὰ πλατείας λεωφόρου, ἐνθα ὁ κοινορτὸς περιστρέφεται ἐλεύθερος, τὸν χωρίζει ἀπὸ τοῦ ὁρμου τῆς Μουνυχίας τοῦ πάντοτε γαληνιαίου, ὅπου ἀκόμη καὶ τώρα ὑπὸ τὸ ὕδωρ διακρίνονται αἱ βάσεις παλαιῶν λιμενικῶν μνημείων, τῶν νεωσοικῶν. Ἡ λεκάνη τῆς Μουνυχίας, ὅχι πολὺ βαθεῖα, εἶναι σχεδὸν ἐγκαταλελειμμένη· λέμβοι μόνον ὁρμῶσιν ἐκεῖ. Τὸ ἡμικύκλιον δὲ τῆς προκυμαίας περιστρέφεται ὑπὸ νεοκτιστῶν οἰκιῶν θεινῆς μάλιστα διατριβῆς, ὧν οἱ ἐξῶσται βλέπουσι πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἄν κάμψῃς τὴν προκυμαίαν ταύτην καὶ ὑπερβῆς ἓνα δευτερον λόφον, πετρώδη πρὸς τὰ κάτω καὶ κοινορτώδη κατὰ τὰς κλιτύας, ἀκολουθήσης δὲ ἔπειτα στενὴν παραλίαν ἀτραπὸν, ὁποῦθεν ἡ θεὰ ἐκτείνεται ἐπὶ τὸν κόλπον τῆς Αἰγίνης, φθάνεις εἰς στενὸν καὶ ἀβαθῆ κολπίσκον, τὸ Φάληρον. Λέγουσιν ὅτι τὰ πλοῖα τῶν Ἀθηναίων, ἅτινα ἐμελλον νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς τὴν Τροίαν εἶχον πάντα ἐκεῖ συναχθῆ· καὶ πιστεύω μὲν ὅτι ὁ λιμὴν τότε θὰ ἦτο καὶ μεγαλῆτερος καὶ βαθύτερος, ἀλλὰ βεβαίως πολὺ μικρὰ πρέπει νὰ ἦσαν καὶ τὰ πλοῖα. Ἐκ τούτου δὲ εὐχερέστατα λαμβάνει τις ἔνοιαν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου περιγραφομένων ναυαγίων. Τὰ ἐρείπια καταπεσόντων κτιστῶν λιμενικῶν ἔργων ἀποφράττουσι κατὰ τὸ ἡμισυ τὸν διάπλου· πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐπὶ πρασινοῦς ἀκρας εἶναι ἐκτισμένος ὁ δίπτερος οἶκος τοῦ Κουμουνοῦρου ἐπὶ βάσεως μελανῶν βράχων· πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐν περιφραγμᾷ ὑφάλων πετρῶν. Τὸ Φάληρον εἶνε ψαμμόχωστος, ἀκίνητος, σιγηλόν· ἀποτελεῖ μόνον συγκλεισίν τινα τῆς ἀκτῆς, ὅπου ἔρχονται νὰ σύσωσι καὶ νὰ διαλυθῶσι μετὰ μακρῶν φρικιάσεων τὰ κύματα τοῦ πελάγους.

Ἄν τις θέλῃ νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ ὅχι πλέον ὑπερβαίνων κατ' εὐθείαν τοὺς λόφους τῆς Μουνυχίας, ἀλλὰ παρακολουθῶν τὴν ἀκτῆν, εἶνε τραχεῖα ἢ ἰδὸς. Σειρὰ ὅλη ἀλληλοδιαδόχων ὑψωμάτων ἐκτυλίσσεται, κεκαλυμμένων ὑπὸ βράχων στακτερῶν, λείων, ῥωγαλέων, ὅπου φύνται θάμνοι ἀκανθώδεις. Εἶναι ἄγριον τὸ μέρος καὶ ἔρημον. Παρὰ τὴν θάλασσαν ἀνευρίσκονται τὰ λείψανα τῶν παλαιῶν τειχῶν, τὰ ὅποια ἐπροστάτευον τὴν ἀκτῆν. Οἱ ὠραῖοι ἐκεῖνοι λίθινοι ὄγκοι εἶνε κεκομμένοι μεθ' ὅσης ἐπιμελοῦς τελειότητος καὶ τὰ θεμέλια τῶν ναῶν. Οἱ αἰῶνες ἀδυνατοῦσι νὰ καταβάλωσι τοιαῦτα τεῖχη, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἀθηναίων πάντες μετὰ λύ-

σης ἔχουσιν ἐπιπέση κατὰ τῶν ὄχυρωμάτων τούτων· ἔπειτα οἱ περὶοικοὶ ἐλαφυραγωγῆσαν κατὰ μέγα μέρος τοὺς τόσον καλῶς τετραγωνισμένους λίθους διὰ νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐτοὺς εἰς οἰκοδομὴν οἰκιῶν, αἵτινες οὕτω ἐκτίζοντο σχεδὸν ἄνευ δαπάνης. Ἐμαθον δὲ ὅτι ἀκόμη καὶ τώρα τὸ κακὸν ἐξακολουθεῖ, ὥστε ἂν δὲν ληφθῇ φροντίς τὰ σεπτὰ ἐκεῖνα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα λίαν ταχέως θὰ ἐξαφκνισθῶσιν ἐξ ὀλοκλήρου.

Ὅχι μακρὰν ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου, μέγας λευκὸς τοίχος καταβάλλει ἀπὸ τοῦ λόφου, κλείει δὲ μέχρι τῆς θαλάσσης μίαν ἰδιοκτησίαν τοῦ Βασιλέως, ἀποτελοῦσαν μέγα παραλληλόγραμμον ὅπου ὁ τραχὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἄνεμος μεγάλως βλάπτει πᾶσαν βλάστησιν, ἣν ἠθελέ τις δοκιμάσῃ νὰ καλλιεργήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀγόνου ἐδάφους. Ὅθεν δύσκολον κατόρθωμα θὰ εἶναι νὰ σκιασθῇ ὁ τόπος ἐκεῖνος. Ἄλλ' ἡ θεὰ ἢ ἐκτεταμένη ἐνώπιον τοῦ βασιλικοῦ περιπτέρου εἶναι ἱκανὴ νὰ παραμυθῆσῃ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς φυτείας. Ὁ ἥλιος καὶ τὸ κυανοῦν χρῶμα διαστίλθουσιν ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ἐκείνῃ ἐρημίᾳ. Εἰς τὸ βάθος ἐκτυποῦται μαύρη ἢ Σαλαμίς, στακτερὰ δὲ ἀνοικτοῦ χρώματος τὰ βουνὰ τοῦ ὀρίζοντος. Εἰς τὰ δεξιὰ, αἱ διακυμάνσεις τοῦ πορθμοῦ χάνονται εἰς εὐρυτάτην ἀποψιν· ἔμπροσθεν δὲ ἀτελεύτητος εἶνε ἡ παλῖρροια τῶν κυμάτων. Κατὰ πᾶσαν ὄραν τὰ ἀτμοκίνητα ἐπιστεφόμενα ὑπὸ καπνοῦ, τὰ πλοῖα βεβαρυμένα ὑπὸ τὰ λευκὰ των ἰστία, διέρχονται πρὸ τοῦ παραδόξου τούτου κτήματος. Οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἔχουσι μεγαλόδενδρα δάση, ἀλλὰ τῆς Ἑλλάδος ὁ ἡγεμὼν ἔχει τι πολὺ καλλίτερον· τὰς μυρίας ἀνταυγείας τῶν ταλαντευομένων κυμάτων, τὸν καθαρὸν ἀέρα, τὴν ἔκτασιν τοῦ κυανοῦ χρώματος, τὸν πολὺν φλοῖσθον τῆς θαλάσσης καὶ τὸ πανόραμα τοῦ πεδίου, ὅπου ἠφανίσθη ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου, πᾶσαν δηλονότι τὴν ποίησιν τῆς ἀνοικτῆς φύσεως καὶ τῶν ἠρωικῶν ἀναμνήσεων.

Παρὰ τὴν βᾶσιν τοῦ ἐπιχώματος, μεταξὺ τῶν βράχων, εἰς τάφος ἐκ λίθου ὑποπρασίνου, ἀνοικτὸς καὶ κενός, πλήσσει ἀκατάπαυστα καὶ πολλάκις πληροῦται ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Ὀλίγαι βάσεις βαρέων στύλων καὶ εὐάριθμα καταβεβλημένα τύμπανα κείνται διεσκορπισμένα περὶ τὸν τάφον. Ὁ σωρὸς ἐκεῖνος τῶν ἐρειπίων εἶνε κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους. Ἀγαπᾷ τὴν παράδοσιν ἐκείνην καὶ πιστεύω εἰς αὐτήν. Ὁ Πασσανίας διηγεῖται ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ ἥρωος μετεκόμισαν ἐκ τῆς ἐξορίας τὸ σῶμα του καὶ τὸ ἔθαψαν ἐν Πειραιεῖ.

Καὶ ποῦ ἀλλοῦ τάχα θὰ ἔθαπτον καταλληλότερον τὰ ἐνδοξα λείψανα ἢ ἐπὶ ταύτης τῆς ἀκτῆς; Ὁ υἱὸς τῆς θαλάσσης δὲν ἔπρεπε νὰ

ἀναπαύεται πρὸς τὸν ἦχον τῶν κυμάτων; Ἡ σκιά του δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε πάντοτε παρούσα εἰς τοὺς τόσους ἐκείνους μάρτυρας τοῦ θριάμβου του; Ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν ἔπρεπε εἰς παρηγορίαν νὰ εἶναι θεατὴς τοῦ τόπου τῆς νίκης του; Ἄλλ' εἴτε ἐτέθη τῶ ὄντι ἐν τῶ μνημείῳ ἐκείνῳ εἴτε μὴ, εἴτε ἐσκέπασάν ποτε τὰ μάρμαρα ἐκείνα τὸ λείψανόν του εἴτε μὴ, πᾶσα τάχα πνοή τῶν ἀνέμων δὲν διηγεῖται ἀληθῶς πρὸς τὴν ἀκτὴν τὸ ὄνομά του; τὸ φάντασμά του δὲν ἐπιφαίνεται ἐπὶ τῶν ἐρείπιων; Οἱ ψυχρῶς συζητοῦντες περὶ τῶν τοιούτων ἄς νομίζωσιν, ἂν θέλωσιν, ὅτι τὸ μνῆμα ἐκεῖνο εἶναι ἀγνώστου τάφος, ἀδιάφορον· ὁ Θεμιστοκλῆς εἶναι παρὼν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἣτις βλέπει τὴν Σαλαμῖνα.

Σ.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια: ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΣΤ'.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ προστάτου ἀγίου τοῦ Σαλλύ πανηγυρίζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ἰουλίου, ὀκτῶ ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Δαμμάρι-λε-Λύς, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν Κυριακὴν ἡ κυρία Ἐρβλαί παρουσίαζε τὸν διάδοχον τοῦ Μεδερίκου Σαρβέ πρὸς τοὺς προσκεκλημένους τῆς. Ὁ ταγματάρχης, ὃν ὁ Σαρβέ ὠδήγει νῦν μετὰ σπουδῆς εἰς Σαλλύ, ἔμελλε λοιπὸν νὰ εὔρη διὰ τὰ πρῶτά του ρητορικὰ γυμνάσματα τοὺς χιλίους περίπου κατοίκους τῆς κώμης ἐν εὐωχίᾳ διατελοῦντας, παρεκτός αὐτῶν δὲ καὶ ἄλλους συρρεῦσαντας ἐκ Βαρβιζῶν καὶ Δαμμάρι πρὸς τοὺς καὶ ἐκ τῶν χωριδίων τοῦ Λύς καὶ τῆς Βόσθης. Ἡ εὐκαιρία ἦτο καλὴ ὅπως ἐπιδειχθῆ εἰς τοὺς ἐκλογεῖς ὁ τὴν προτεραιὴν ἐκλεχθεὶς ὑποψήφιος. Τὴν ἐπαύριον θὰ μετέβαινον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ λατομεῖα καὶ ἔπειτα τὰ πλινθοποιεῖα τοῦ παλαιοῦ οἴκου Σαρβέ καὶ Υἱός. Ἄλλ' ἐκεῖ ὁ Βερδιέ θὰ μετέβαινε μόνος, ἐπειδὴ ὁ Σαρβέ δὲν ἤθελε νὰ φανῆ ὅτι ἐπιβάλλει ἐπίσημον ὑποψήφιον εἰς τοὺς παλαίους τοῦ ἐργάτας. Ἐν τούτῳ εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των ὅλην τὴν ἡμέραν ὅπως περιέλθωσι μετὰ τοῦ συνηθροισμένου εἰς Σαλλύ πλήθους τῶν γεωργῶν ἢ ἐργατῶν, μικρῶν οἰκοκυριῶν, μαθητευομένων εἰς Βαρβιζῶν, ἐλθόντων ἐν πάσῃ εὐθυμίᾳ μετὰ τοὺς ἐργατικούς των χιτῶνας καὶ τὰ περισφύριά των ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ χορεύσουν ἑαυτοὺς μετὰ τὰς εὐειδέεις νεάνιδας εἰς τὸν χορὸν Μερσιόλ. Χωρὶς νὰ λο-

γαριάσωμεν τὴν ἡμέγυριν, τὴν μεγάλην ἐκλογικὴν ἡμέγυριν!..

Ἐντὸς τοῦ ὀχλήματος προτοῦ νὰ φθάσωσιν εἰς Σαλλύ, ὁ Σαρβέ καὶ ὁ Βερδιέ συνωμῶνται ὀλίγον· ὁ μὲν γερουσιαστὴς ἐλαφρῶς λικνιζόμενος ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν τρογῶν ἐκοιμάτο σχεδὸν νεναρκωμένος ἐκ τῆς πέψεως· ὁ δὲ Βερδιέ παρετήρει διὰ τῆς θυρίδος τὸ δάσος, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκτασις ἤρχιζεν ἐκεῖθεν, δάσος καταπράσινον ζωηροῦ πρασίνου χρώματος, μὲ ἐρείκας φουμέννας πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δρυῶν.

Ὁ ταλαίπωρος ταγματάρχης διατέλει νῦν ἀληθῶς ὑπὸ τὸ κράτος φόβου, οὐς οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχε γνωρίσει. Ἦτο ὑποψήφιος! Τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ ἐφαίνετο ἐξαίφνης πολὺ περισσότερον ἐπιφοβὸν παρ' ὅσον ἐνόμιζε πρότερον καὶ ἐσυλλογίζετο μετὰ τρόμου τί ἐζήτει αὐτὸς ἐκεῖ, εἰς ἐκείνην τὴν ὁδόν, ἐντὸς ἐκείνης τῆς ἀμάξης, ἣτις εἶχε σταματήσει πρὸ ὀλίγου εἰς Δαμμάρι, ὅπου ὑπέστη τὴν πρώτην δοκιμασίαν τοῦ ἐπαγγέλματός του.

Ναί, πρὸς στιγμὴν ὁ δυστυχὴς ταγματάρχης ἠναγκάσθη νὰ πῆ ὁμοῦ μετὰ τοὺς λιθοτόμους ἐντὸς πνευματοπωλείου ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Δημαρχείου φρικτὴν ρακὴν, ἣτις ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοῦ καταστρέψῃ τὸ στόμα. Καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ μορφάσῃ! Ἐκέρνα ἢ ἐπιτροπὴ τῶν λιθοτόμων! Ὁ Μεδερίκος Σαρβέ ἀνησύχησεν ὀλίγον τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ ταγματάρχης ὀλίγον ἔλειψε νὰ πύσῃ τὸ ποτόν· ἄλλ' εὐτυχῶς κατέπιε γενναίως τὸ δηλητήριον: «Εἶνε καὶ αὕτη ἡ ρακὴ μία ἀπὸ τὰς δοκιμασίας τῆς ἐκλογῆς, αἶ, ταγματάρχᾳ;» εἶπε τότε ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς κρυφίως εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Βερδιέ. Εὐτυχῶς ὁ Γκενῶ, ὅστις εἶχεν τὸν στόμαχον ἰσχυρὸν καθὼς καὶ ὁ Καπποῦ ἐκένωσαν ἐντελῶς τὰ ποτήριά των, εἰς δὲ τῶν λιθοτόμων, πρῶτον ζουάβος, παρεκίνησε τοὺς συντρόφους του νὰ κραυγᾶσιν μεγαλοφώνως ἀζήτω ὁ ταγματάρχης! διακηρύττων ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὁ Γκαρούς ἦτο τελειωμένος!.. «Ὡ! κατὰ τὸ τρίτον κάτω!..»

Ὁ Γκαρούς; Ναί, μάλιστα! ὁ Γκαρούς, ὁ διάσημος Γκαρούς, ὁ ἑξαλλος ὑποψήφιος, ὁ σκληροτραχὴλος, ὁ ἄγριος! Ὁ Βερδιέ ἔμελλε νὰ τὸν ἴδῃ εἰς Σαλλύ, ὅπου ἐπεδεικνύετο, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν συνήντα πάλιν εἰς Δαμμάρι, εἰς τὸ καφενεῖον τῆς Ἀστραπῆς, εἰς μίαν ἄλλην ἡμέγυριν γινομένην πρὸς ἀντίπραξιν. Ἐκεῖ θὰ ἐφαίνετο ὁ ταγματάρχης!

— Ὡ! τὸν συντρίψετε τὸν Γκαρούς, αἶ ταγματάρχᾳ; ἔλεγεν ὁ Σαρβέ ἀφυπνιζόμενος ἐνῶ ἡ ἀμάξα ἐπλησίαζεν εἰς τὸ Σαλλύ. «Ὁχι ὅτι εἶνε ἐπικίνδυνον αὐτὸ τὸ κτήνος· εἶνε ἀστείος μάλιστα μετὰ τὰς φωνάρας του καὶ μετὰ τὰ παχειὰ του λόγια καὶ θὰ μετὰ διεσκέδαζεν, ἂν ἡμ-

πορούσε κανεὶς νὰ διασκεδάσῃ μετὰ τὸν κοινὸν κίνδυνον!.. Ἄλλὰ τέλος πάντων πρέπει νὰ τὸν κατασυντρίψετε· ἔχετε καθήκον· αὐριον θὰ τὸ κάμετε, αἶ, ταγματάρχᾳ; Καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀκόμη, ἂν τὸν συναντήσωμεν εἰς τὴν ἐκλογικὴν ἡμέγυριν!

— Ὡ! κάμω ὅ,τι ἡμπορέσω, ἀπῆντα ὁ Βερδιέ μετὰ τόνου ἤδη κεκμηκότος.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦ Γκαρούς ἐπανήρχετο ἀπὸ τοῦ προγεύματος εἰς πᾶσαν συνομιλίαν, ὁ στρατιωτικὸς ἠρώτησε μετὰ τινὰς στιγμᾶς:

— Ἄλλὰ τέλος πάντων τί πράγμα εἶν' αὐτὸς ὁ Γκαρούς;

— Ἄ! καὶ ποῖος εἰξεύρει; εἶπεν ὁ Σαρβέ ἀποσιῶν τὸν ὕπνον τὸν ἐπιφέροντα αὐτῷ συμφορῆσιν. Εἶνε ὀπωδῆποτα ἕνας τύπος. Εἶνε κτηματίας μετρημισμένος διὰ τῆς δορᾶς πεινασμένου. Δὲν εἰξεύρω ποῖος τὸν ἀπεκάλεσε Ταρτούφον τῆς ἐξοχῆς. Τὸ παρωνύμιον εἶνε ἐπιτυχές.

Καὶ μετὰ τὸ ἀποφθεγματικὸν τοῦ ὕφους ὁ γερουσιαστὴς παρέστησε τότε πρὸς τὸν Βερδιέ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνδρός, καθ' οὗ ἔμελλε ν' ἀγωνισθῆ ὁ ὑποψήφιος. Ὁ στρατιωτικὸς ἀπεγύμνου ὅπως ἠδύνατο κάλλιον ἐκ τῆς ἐμφάσεως τοῦ ὕφους δι' ἣς περιεβάλλοντο, τὰς πληροφορίας, ἄς παρῆγεν αὐτῷ ὁ Σαρβέ, διὰ μέσου δὲ τῆς φρασολογίας τοῦ πολιτικοῦ ἤρχιζε νὰ διαφαίνεται εὐκρινῶς ὁ τύπος.

Ὁ Γκαρούς ὅστις δὲν κατόκει μακρὰν τοῦ Σαρβέ μετὰ τὴν Μελὴν καὶ Δαμμάρι διῆγε τὸν ἀνετον βίον μικροπόρου πλουτήσαντος καὶ ἀποσυνθέντος ἐκ τοῦ ἔργου του. Εὐσαρκος καὶ ρωμαλέος, φιλόγελως, καὶ τοι ὁ γέλωσ του εἰς δὴ ἤθελε ν' ἀποδώσῃ ἄκκαλον ἀφέλειαν ἀντήγει βαρὺς, περιέφερον εἰς τοὺς ἀγρούς τὰ εὐρωστα νῶτά του καὶ τὴν καλῶς τρεφομένην γαστέρα του. Οὐδεὶς ἤθελεν ἀναγνωρίσει ἐν τῷ εὐσάρκῳ ἐκείνῳ ἀέργῳ καὶ ἀδολέσχῳ τὸν πρῶτον ἐπαναστάτην, ὅστις διεδραμάτιζε πρόσωπον δημαγωγῶ ἐν τῷ φουρμῷ τῆς παρισινῆς Κοινότητος τοῦ 71 καὶ ἐθορύθει εἰς τὰς δημοσίας ἡμεγύρεις μετὰ τὴν βροντῶδη φωνὴν του. Ἐπιφοβὸς κατὰ τὰς ὥρας τοῦ θριάμβου, ὑπῆρξεν ἔμφρων κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου· ἔπειτα σὺν τῇ παρόδῳ τῶν ἐτῶν ὁ Γκαρούς ἐπαχύνθη καὶ τώρα εἶχε προσόδους. Μερικαὶ ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ χρηματιστήριον γινόμεναι ἐπὶ πιστώσει κατ' ἀρχὰς καὶ καλῶς διεξαχθεῖσαι, κερδοσκοπία χωρικοῦ πανούργου ἐπὶ ἀγορᾶς κτημάτων, τὸν ἐκαμαν νὰ προσδεύσῃ. Ἐχόνθραινεν καὶ ἠυδαίμενος. Εἶχε παλαιὸν κρασί Μεδῶν εἰς τὸν οἰνῶνά του, ὄρνιθας παχειὰς εἰς τὸ τραπέζι του, γλυκίσματα φυλαγμένα εἰς τὰ ἐρμάριά του διὰ τὰ μικρὰ του δόντια γέροντος πεινασμένου, καὶ ἠυχαρστεῖτο νὰ ζῆ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγροτῶν, οἵτινες

εἰγίνωσκον ἐξ αὐτοῦ μόνον τὴν ιδιότητά του ὡς παλαιοῦ ἐπαναστάτου καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ ριζοσπαστισμοῦ φωνασίας του καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ λόγον παρ' αὐτοῦ διὰ τὰς προτέρους του ἐπονειδίστους πράξεις.

Τὸν ἐφοβοῦντο εἰς Μελὴν, καὶ τοι πράγματι δὲν ἦτο ποσῶς ἐπιφοβός. Αἱ ἀδιάκοποι βροντῶδεις φωνασίαι του ἐνεποιοῦν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὅλων τῶν καπηλείων τοῦ Δαμμάρι καὶ τοῦ Σαλλύ. Ὁ Γκαρούς, ὅστις δὲν ἦτο ὑπερήφανος, καίπερ πλουτήσας, ἔτρωγε καὶ ἔπινε γερά, καὶ ἐξελαμβάνετο ὡς ἔχων καλὸν στομάχι, δυνατὰ χέρια καὶ γενναϊότητα. «Ὡ! ὁ Βοσσουέ ἐκεῖνος τοῦ ὄχλου μετὰ τὴν χονδρὴν καὶ εὐχρον φωνὴν του, τὴν ὁποίαν ἐνέτεινεν ὅσον τὸ δυνατόν ὡς πλάνης αἰοδός, τὰ ἔψαλλεν ὅπως ἐχρειάζετο εἰς τοὺς εὐπόρους ἀστὸς καὶ εἰς τοὺς πυργοδεσπότης! Δὲν ἐμάσσα τοὺς λόγους του, ὄχι! τοὺς ἔλεγε στρογγυλοὺς κατὰ πρόσωπον τῶν ἀριστοκρατῶν. Εἰς τὸν ἐπαναστάτην ἐκείνον τὸν ἀπαγγέλλοντα ἐμφαντικὰς φράσεις μίσους, ἐνυπῆρχε κατὰ χειρότερον τοῦ νυχταριστημένου οἰκοκύρη ὑπεκρύπτετο ἐν αὐτῷ ὁ σκύλος ὁ χορτασμένος, ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ δεικνύη τοὺς ὀδόντας καὶ νὰ προσποιῆται τὸν ἄγριον λύκον πρὸς τοὺς πεινασμένους σκύλους, διὰ νὰ μὴ ἔλθουν νὰ τοῦ διαφιλονεικήσουν τὸ πολῦτιμον κομμάτι του. Ἄστος καθ' ὅλα ὁ Γκαρούς, ἐν τῇ περιβολῇ του, ἐν τῇ ρεδιγότητι του, ἐν τῷ λαϊμοδέτῃ του, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ αὐτοῦ ὡς ἀριστος συμβολαιογράφος χωρίου, ἦτο ἔτι μᾶλλον ἀστος ὡς πρὸς τὴν φιλοκέρδειαν, ὡς πρὸς τὴν ἀπληστονλατρείαν, ἣν ἔτρεφε πρὸς τὸ πουργί του, πρὸς τὰ κτήματα, ἅτινα εἶχεν ἀγοράσει, πρὸς τοὺς λίθους τῆς ἐπαύλεώς του—διότι ὁ Γκαρούς εἶχε καὶ ἐπαυλιν—ἦτο ἀστος ὡς πρὸς τὸν ἐνδόμυχον τρόπον ὃν ἠσθάνετο πρὸς τὴν ἐπαναστάσιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἔλεγε δῆθεν ὅτι ὑπεκίνει καὶ τὴν ὁποίαν ἔτρεμεν ὡς ἰδιοκτήτης μήπως ἴδῃ πράγματι ἡμέραν τινὰ ἐρηγνυμένην. Ἦτο ἀστος μέχρι μυελοῦ ὀστέων καὶ ἐν ἐποχῇ ἀντιδράσεως ἂν ἤθελον τοῦ προτείνει νὰ γείνη κανδελανάπτης ὅπως διασώσῃ τὰς μετοχὰς, ἄς εἶχε θέσει κατὰ μέρος, ὁ Γκαρούς ὁ ἀπῆντα:

— Γίνομαι κανδελανάπτης!

Καὶ θὰ παρηκολούθει τὰς λιτανεῖας.

Ὁ ταγματάρχης ἠκροῶτο· καὶ ἐνῶ ὁ Σαρβέ ἀνέλυεν αὐτῷ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀτόμου ἐκείνου, ὁ Βερδιέ ἐσυλλογίζετο ὅτι εὐχερῶς καταβάλλονται οἱ τοιοῦτοι εἶδους παράφοροι, καὶ μολοντί δὲν ἦτο εὐγλωττος ὀριστικῶς πλέον δὲν ἐφοβεῖτο τὸν Γκαρούς.

— Ἐκατάλαθα τώρα τί πράγμα εἶνε αὐτός ὁ κύριος, εἶπεν. Εἰς τὸ σύνταγμα τοῦς λέγομεν αὐτοὺς κολοκύνθας μουσικὰς. Κάμνουν πολὺν θόρυβον ἀλλὰ ἀπὸ μέσα εἶνε κούφια!

Ὁ Σαρβὲ προσέθηκε τότε ὅτι ὁ Γκαρούς συναισθανόμενος τὴν ἐπίδρασιν τοῦ τύπου ἴδρυσεν ἐσχάτως μίαν ἐγχώριον ἐφημερίδα, τὸν *Εγγελευ* τοῦ *Μελέρ* συντασσόμενην παρά τινος ἐφημεριδογράφου ἐλθόντος ἐκ Παρισίων, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐπρεπε κρατερῶς ν' ἀγωνισθῶσιν.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Βερδιέ.

— Χειρίζεσθε τὸν κάλαμον εὐκόλως, αἶ, ταγματάρχα; Ἐγράψατε βιβλία;

— Βιβλία ἐπιστημονικά, ὄχι ἄρθρα διαπληκτισμῶν.

— Δὲν πειράζει! Τὸ ἴδιον πρᾶγμα εἶν' ἐπάνω κάτω... Ἐπειτα τί εἶνε τάχα οἱ δημοσιογράφοι;... Τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ μὴ προσέχη κανεὶς καθόλου εἰς ὅ,τι γράφουν!.. Ἄνθρωποι ζυπόλυτοι, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν τὰ χρήματά μας ἢ τὰς θέσεις μας!.. Αἱ ἐφημερίδες δὲν εἶνε χρήσιμοι εἰς ἄλλο τι παρά νὰ δημοσιεύωμεν εἰς αὐτάς τὰς πολιτικὰς μας δοξασίας. Καὶ τότε ἀκόμη μάλιστα ἡμπορεῖ ν' ἀποφύγωμεν τὰς ἐκδουλεύσεις των, διότι ἔχομεν τὰ τοιχοκολλημένα προγράμματα!

Αἱ οἰκίαι τοῦ Σαλλύ διεκρίνοντο ἤδη ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ὕδου. Ὁ Βερδιέ ἠσθάνθη τότε ἐλαφρὸν ῥίγος ἀναλογιζόμενος ὅτι ἐπὶ ὧρας ὀλοκλήρους ἐκεῖ μέχρι τῆς ἐσπέρας ἐπρεπε νὰ περιέρχεται, νὰ ἡμιλῇ, ν' ἀνταλλάσσει χειραψίας, νὰ συζητῇ, νὰ συμπίνῃ, νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν κάμινον τῆς πολιτικῆς ὁμηγύρεως. Ἀλλὰ τί νὰ γείνη!.. Ἄφου ἦτο ἀνάγκη!.. «Ἐμπρός, ὁ κύβος ἐρίφθη!»

Τὰ δύο ξενοδοχεῖα τοῦ Σαλλύ, τὸ τοῦ *Λευκοῦ* Ἴππου καὶ τὸ τοῦ *Χρυσοῦ* Λέοντος διεφιλονείκουν τοὺς ὑποψηφίους. Ὁ Γκαρούς εἶχε προγευματίσει εἰς τὸν *Λευκὸν* Ἴππον. Ἡ ἡμίγυρις κατόπιν θὰ συνήρχετο ἐλλείψει χώρου καταλληλοτέρου εἰς τὸ εὐρύχωρον ἐργαστήριον ἀμερικανοῦ τινος ζωγράφου, εἶδος αἰθούσης μεγάλης διὰ θεάματα, νεωστὶ κτισθὲν πλησίον τοῦ δημοτικῆς σχολείου. Ἦτο ἔδαφος οὐδέτερον τὸ ἐργαστήριον ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἅπας ὁ πληθυσμὸς τοῦ Σαλλύ ἠδύνατο νὰ περιληφθῇ ἀνέτως.

Οἱ προσκεκλημένοι τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ κατήλθον τῆς ἀμάξης, ἀφου πρότερον ὁ Αἰμίλιος Δυκάς ἐρριψεν ἐπὶ τοῦ πλήθους τὸ βλέμμα τοῦ πολιτικῆς ἀνδρός τοῦ ἐνδιαφερομένου νὰ πληρορρορηθῇ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς μελλούσης νὰ διασκευασθῇ ἐκλογικῆς ζυμῆς.

Ἐπῆρχε περίξ ὀλίγων ὑπακτιρίων παραπηγμάτων, ἐνός περιβόλου σκοποβολῆς κατὰ πλαγίων καὶ ἐνός πωλητηρίου ὀπτολαγάνων πλήθος ἀρκετὰ πυκνόν, παραμερίσαν πρὸ τῆς ἀμάξης τοῦ γερουσιαστοῦ Μεδερίκου Σαρβέ. Ἦτο γνωστὸν εἰς Σαλλύ ὅτι ἐντὸς τῆς ἀμάξης του εὕρισκετο εἰς ὑποψήφιός καὶ πάντες φυσικῶ τῶ

λόγῳ συνηθροίσθησαν παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ξενοδοχείου τοῦ *Χρυσοῦ* Λέοντος.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκάς παρακολουθῶν τὸν Γκενῶ καὶ τὸν Καπποά, οἵτινες περιέρχοντο τῆδε κακεῖσε διανεμόντες χαιρετισμούς καὶ χειραψίας, παρετήρει τὰ πάντα καὶ τὰ ἐσπούδαζεν ὡς νὰ ἐλάμβανε σημειώσεις. Διέγνωσεν ἀμέσως τίνα ἐντύπωσιν παρήγαγεν ὁ Βερδιέ. Μὲ τὴν στενὴν του ρεδιγκόταν κομβωμένην ὁ ὑποψήφιος ἐφαίνετο πολὺ ἰσχνός. Ἡ διανοητικὴ ἀξία κατὰ τὸν λαόν πρέπει νὰ εἶνε εὐρύτερος ἢ ῥωμαλέα κατασκευὴ προσθέτει κύρος.

Πολλοὶ ἤδη ἦσαν οἱ ἐκπληττόμενοι μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Σαλλύ· μὲ ὄλον του τὸν μύστακα καὶ τὴν ταινίαν τοῦ παρασῆμου, εὕρισκον τὸν ταγματάρχη ὡς ἔχοντα τὸ παράστημα πολὺ πενιχρὸν μὲ ἐκεῖνο τὸ στῆθός του τὸ ἰσχνόν καὶ τὰς ἀσθενικὰς κνήμας του. Λίαν εὐτυχῶς διὰ τὴν ἠθικὴν ἐντύπωσιν, ἀνὴρ τις ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος ἐξῆλθε τοῦ πλήθους, ἀφείλε τὸν στρογγύλον μαλακὸν πῆλόν του, ἀποκαλύψας τὸ φαλακρὸν κρανίον του καὶ φέρων τὴν καλάμην τῆς ἀριστερᾶς χειρός του κεκυρτωμένης ὑπὸ τύλων, στρατιωτικῶς εἰς τὸ μέτωπον, εἶπεν ὑψηλοφώνως.

— Χαίρετε, ταγματάρχα μου!

Τότε τὸ πρόσωπον τοῦ Βερδιέ ἐξήστραψεν. Ἄνεγνωρίσε τὸν Φουρνερέλ, πρόφην λοχίαν εἰς τὸ ἔβδομον σύνταγμα τοῦ πυροβολικοῦ, ἕνα ἐξ ἐκείνων μεθ' ὧν εἶχε κατέλθει ἄλλοτε εἰς τὸ ὄρυχειὸν τοῦ Μεδόν διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἐργατῶν.

— Ἄ! καλέ μου Φουρνερέλ!.. τί εὐχαρίστησις!.

Καὶ ἔσφιγγαν τὰς χεῖρας ἀλλήλων, ὁ Βερδιέ χαίρμενος πολὺ, ὁ δὲ λιθοτόμος ὑπερηφανούμενος διὰ τὴν τιμὴν. Εἶτα ἐνώπιον ὄλου ἐκείνου τοῦ πλήθους ὁ ἐργάτης καὶ ὁ ταγματάρχης ἤρχισαν νὰ συνομιλῶσιν ὡς παλαιοὶ γνώριμοι καὶ σύντροφοι ἐν κινδύνῳ, τὸ δὲ πλήθος εὕρισκε τὸ τοιοῦτον πολὺ καλὸν καὶ ἤρχισε νὰ λέγῃ ὅτι ὁ ταγματάρχης δὲν ἦτο καθόλου ὑπερήφανος.

Ὁ Βερδιέ ἐδέχθη νὰ συμπῆ μετὰ τοῦ παλαιοῦ του στρατιώτου. «Πάλιν!.. ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Δυκάς: ὦ! μὰ θὰ εἶνε ἄρρωστος ἀφύκτως ἀπόψε!..» Εἰσῆλθον εἰς τὸν *Λευκὸν* Ἴππον, ἐντὸς μεγάλης αἰθούσης, κοσμουμένης ὑπὸ ἰχνογραφιῶν καὶ σχεδιογραφημάτων κρεμασμένων ἐκ τῶν τοίχων, ὅπου ἐφλυάρου καπνίζοντες τινὲς τῶν ἐλθόντων χάριν τῆς ἐσορτῆς. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀναγνωρίσαντες τὸν γερουσιαστὴν Σαρβέ ἠγέρθησαν χαιρετίζοντες. Ἦσαν πλινθοποιοὶ ὑπακτινόμενοι ἐνώπιον τοῦ ἀρχαίου κυρίου των καὶ παρατηροῦντες ὑπόδρα τὸν ὑποψήφιον.

— Λοιπόν, Φουρνερέλ, ἠρώτησεν ὁ Βερδιέ ἀφου ἐκαθέσθησαν, πῶς πηγαίνωμεν;

— Περὶ τῆς ὑγείας μ' ἐρωτᾶς ἢ περὶ τῆς ἐκλογῆς; Ἄν πρόκειται περὶ τῆς ὑγείας, πηγαίνωμεν καλὰ, εὐχαριστῶ, ταγματάρχα μου! Τὸ δισάκκι μου εἶνε γερὸ ἀκόμη... Ἄν πρόκειται περὶ τῆς ἐκλογῆς, δὲν πηγαίνωμεν ἄσχημα, μὲ ὄλους τοὺς φωνακλάδες καὶ τὴν ψευτιά πού ἔβγαλαν.

— Τί ψευτιά; εἶπεν ὁ Σαρβέ.

— Ἐκείνη πού ἔχει ὁ *Εγγελευ* τοῦ *Μελέρ*, κύριε γερουσιαστά!... Ἐχῶσαν αὐτὸν τὸν διαβολευμένον *Εγγελευ* εἰς τὴν τσίπην ὄλου τοῦ κόσμου... Αὐτὸς ὁ Πονίς... τὸν ζεύρετε καλὰ, κύριε ταγματάρχα, τὸν Πονίς, ἐκεῖνος ὁποῦ εἰς τὸ σύνταγμα ἀδιάκοπα ἔμπαινε εἰς τὸ φρέσκο, καί! ὁ Πονίς...

— Τὸν ἐνθυμοῦμαι καλὰ τὸν Πονίς!.. μάλιστα!.. λοιπὸν τί ἔκαμεν ὁ Πονίς;

— Αὐτὸ τὸ κτῆνος, ταγματάρχα μου, ἀνέλαθε νὰ μοιράσῃ... εἰς τὸ βρόντο... χάρισμα σὰν νὰ ποῦμε... αὐτὴν τὴν διαβολοεφημερίδα, ὅπου μοῦ ἤρχετο ὄρεξις νὰ τὸν ἀρχίσω σταῖς γροθιαῖς διὰ νὰ τὸν ἀνγκάσω νὰ τὴν καταπιῇ!..

— Μὴ τὸ κάμης αὐτό, Φουρνερέλ, εἶπε διακίπτων ὁ γερουσιαστὴς Σαρβέ. Μὴ ἐριδας, φίλε μου! πρέπει ν' ἀφήσωμεν τὰς βιαιοπραγίας εἰς τοὺς ἀντιπάλους μας. Ὁ σεβόμενος ἑαυτὸν περιφρονεῖ τοὺς ἀντιπάλους του.

— Τότε λοιπὸν πρέπει νὰ στρέφωμεν καὶ τὸ ἄλλο μάγουλον ὅταν μᾶς ραπίζουν! εἶπεν ὁ λιθοτόμος μὲ ἦθος παλαιοῦ στρατιώτου.

Ὅταν μᾶς ραπίζουν! Ὁ Βερδιέ ἀνεσκήρτησε σχεδὸν ἀκούσας τὴν λέξιν ταύτην καὶ κατέστη πελιδνός. Ἠρώτησε τί περιεῖχεν ἡ ἐφημερίς τοῦ Γκαρούς.

— Τίποτε!.. ἀνοησίαι!.. Ἐνα μῦθον βλακώδη... Ἐρωτοῦν τάχα, διὰ νὰ πειράξουν τὸν κύριον ταγματάρχη, ἂν ὁ κ. Βερδιέ, ὑποψήφιος τοῦ κόμματος τῶν καιροσκοπῶν, εἶνε αὐτὸς ὁ ἴδιος Βερδιέ, ὅστις λοχαγὸς ὢν, παρεπέμφθη καὶ ἐδικάσθη ἀπὸ τὸ στρατοδικεῖον εἰς Γκέλμαν διὰ παραλόγους φορολογίας τῶν Ἀράβων... Βρωμερὰ πράγματα!.. Καὶ τί βλακία!.. ἀφου ὁ ταγματάρχης, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζω ἐγὼ καλὰ, ποτὲ δὲν ὑπηρετήσεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν!.. ποτέ!..

Ὁ Βερδιέ ὠχρότατος ἠθέλησεν ἐν τούτοις νὰ μάθῃ ποῖος ἦτο ὁ δημοσιεύσας εἰς ἐφημερίδα τοιαύτην συκοφαντίαν.

— Δὲν ἔχουν καμμίαν σημασίαν αὐτά, εἶπεν ὁ μικρόσωμος συμβολαιογράφος Καπποά· αἱ ὕβρεις τῶν ἀντιπάλων εἶνε βόρβορος, ὅστις δὲν κηλιδώνει. Μίαν μὲ τὴν ψήκτραν καὶ δὲν μένει κανὲν ἴχνος πλέον! Ἐπειτα ποῖος τάχα διαβάζει τὸν *Εγγελευ*;

— Ὡ! ὡς πρὸς αὐτό, κύριε Καπποά, ἀνέ-

κράξεν ὁ Φουρνερέλ, δὲν ἔχεις δίκαιον τὸν διαβάζει ὄλος ὁ κόσμος. Δὲν ἡμπορῶ κ' ἐγὼ νὰ καταλάβω πού στο διάβολο βρίσκουν τὰ χρήματα. Ὁ Πονίς ἔχει μοιράσει ὡς τώρα σωροὺς ὀλοκλήρους τῆς ἐφημερίδος των!

— Πού εἶνε ὁ Πονίς; ἠρώτησεν ὁ ταγματάρχης.

— Εἰς τὸ πανηγύρι, εἰς τὸν *Χρυσὸν* Λέοντα, κάπου ἐκεῖ. Ἡ θὰ χωνεύῃ τὸ κρασί πού ἐπιπέσε καμμιά γωνιά. Καὶ δὲν εἶνε κανένας κουρελιάρης, ὁ Πονίς, σημειώσατε· δὲν εἶνε κανένας τιποτένιος. Εἶνε καὶ αὐτὸς νοικοκύρης σὰν κάθε ἄλλον!

— Ἄλλως τε, συνεπέριε φιλοσοφικῶς ὁ Αἰμίλιος Δυκάς, μήπως ὑπάρχουν τιποτένιοι εἰς τὴν πολιτικὴν;

Ὁ Βερδιέ κατεῖχετο νῦν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ μιᾶς μόνης ιδέας, νὰ συναντήσῃ τὸν Πονίς. Ἐφαίνετο αὐτῷ ἀκατάληπτον πῶς εἰς παλαιὸς του στρατιώτης, ὑπηρετήσας ὑπ' αὐτὸν ὅπως ὁ Φουρνερέλ ἠδύνατο νὰ γείνη διανομὴς τῶν ἀνοήτων συκοφαντιῶν τοῦ Γκαρούς καὶ συντροφίας.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Δυκάς, δὲν εἶνε πλέον στρατιώτης ὁ Πονίς, εἶνε ἐκλογεύς.

— Νὰ εἶνε τάχα ἐκλογεύς; ἀπήντησεν ὁ Φουρνερέλ κενῶν τὸ ποτήριόν του.

Ἐξῆλθον τοῦ καπηλείου. Ἐπρεπε νὰ περιέλθωσι μεταξὺ τῶν ἡμίλων, νὰ προσηλυτίσωσι, νὰ κερδήσωσι ψήφους διὰ μιᾶς λείψεως ἐπικαιρῶς λεγομένης, διὰ μιᾶς χειραψίας, δι' ἐνός νεύματος, δι' ἐνός φιλοφρονήματος. Ὁ Σαρβέ καὶ ὁ Βερδιέ ἔχαιρον βλέποντες τὸν δραστήριον ζῆλον τοῦ Καπποά, ὅστις περὶερχόμενος καὶ πλησιάζων τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον ἔλεγε:

— Δὲν ἔχει ἴσως ἐξωτερικὸν ἐπιβάλλον, ἀλλὰ εἶνε ἄνθρωπος ἀξίας. Κυττάξατε τὸ παράσημόν του.

Καὶ ὁ συμβολαιογράφος ἐπιθύριζεν ἐκ διακλειμμάτων εἰς τὸ οὖς τοῦ Βερδιέ:

— Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν ἀκόμη τὴν κατὰ νομοῦς ἐκλογὴν... Ὅθὰ τὴν ἀποκτήσωμεν καὶ αὐτὴν, ἀλλ' ἐν τούτῳ πρέπει νὰ κοπιήσῃτε ἀτομικῶς!... Ἐμπρός λοιπόν!... ἔμπρός!... ἔμπρός!..

Καὶ τὸν ἐξώθει πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς ὡς κῦνα ἀγύμναστον πρὸς τὸ θήραμα.

Ὁ ταλαίπωρος ταγματάρχης ἠσθάνετο τὸν λάρυγγά του ἀγχομένον σχεδὸν ὅσκις ἐπρόκειτο ν' ἀποταθῇ δι' ἐγκαρδίου χαιρετισμοῦ πρὸς τοὺς ἰσχυόντας ἐκλογεῖς, οὓς ὑπεδείκνυεν αὐτῷ ὁ Γκενῶ ἢ ὁ Καπποά. Ὁ κτηνίατρος ὄθει τὸν ἀγκυρῶνά του καὶ ὁ Βερδιέ ἐπλησίαζε τότε ἀναπνέων μετὰ κόπου, ὡς νὰ ἔπασχε κυνάγχην. Οἱ χωρικοὶ ἐκεῖνοι οἱ φέροντες τὰ ἐορτάσιμα ἐν-

δύματά των, οί μετρούντες οίονει τήν ἀξίαν και τήν ποιότητα τοῦ ὑποψηφίου και ἔτοιμοι ἐν ἀνάγκη νά ὑπολογίσωσι διά προχείρου ζυγισμοῦ τὸ βάρος του ὡς νά ἦτο ζῶν πρὸς πώλησιν, κατεπτῶν τὸν στρατιώτην, καθίστων αὐτὸν ἄφωνον. Θά ἀντιμετώπιζε φριδρότερον τὸ ἐχθρικὸν πῦρ. Ἄλλὰ τὰ πονηρὰ ἐκείνα ὄμμακα, τὰ ἐξερευνητικὰ ἐκείνα βλέμματα, τὰ ὑπομειδιάμακα ἐκείνα!...

— Ἐμπρός, ταγματάρχα!.. κοπιᾶσατε λιγάκι ἀκόμη!.. λιγάκι!.. Ἔλεγεν ὁ συμβολαιογράφος. Αὐτὸς ὁ ἔμπορος τῶν προβάτων ἐκεῖ κάτω διαθέτει δώδεκα ψήφους τοῦλάχιστον εἰς τὸ μέρος τοῦ Βαρβιζῶν... Ὁμιλήσατέ του περὶ τῆς τελευταίας κτηνοτροφικῆς ἐκθέσεως... Πιάσατε τον!

Πιάσατε τον! Ἡ λέξις ἐκείνη προὔξενει φρικιάσεις εἰς τὴν ἐπιδερμίδα τοῦ ταγματάρχου. Ὁ Αἰμίλιος Δυκάς παρετῆρει μεθ' οἷας ἀποκρύφου συγκινήσεως, ἦν ἀπέκρυπταν ὡς ὀδύνην, ὁ ταγματάρχης ἀντεμετώπιζε τοὺς δικαστὰς του. Ὅσον δὲ και ἂν ἰκανοποιεῖτο ἐκ τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ ἀπέναντι ὑποψηφίου τόσο ὀλίγον καταλλήλου διὰ τοὺς ρητορικοὺς ἀγῶνας, ὁ νέος Πίττ τοῦ Συλλόγου Μοντεσκιῆ ἠσθάνετο οὐχ ἦπτον βαθῶν και εἰλικρινῆ αἶκτον βλέπων τὴν δειλίαν ἐνὸς ἀνδρὸς ὅστις ἀπαξ τοῦλάχιστον ἐπὶ ζωῆς του ὑπῆρξεν ἡρώς συγχρωτιζομένη τῇ προστατευτικῇ σοβαρότητι τοῦ ζωειπόρου ἐκείνου, ὅστις προθύμως θά ἔψαυε τοὺς μῦς τοῦ ὑποψηφίου διὰ νά βεβαιωθῇ ἂν ἦτο καλῶς κατεσκευασμένος.

Και ὁ Αἰμίλιος ἐνῶ παρετῆρει τὴν ἀνδρικήν ἐκείνην μορφήν τοῦ θεοῦ σχεδὸν σπασμαδικῶς ἠλλοιωμένην ἐκ τοῦ καμάτου, ἔβλεπε πλησίον αὐτῆς νεορῶς τὸ εὐείδες, τὸ εἰλικρινές, τὸ πραῦ, τὸ ἔμπρον πρόσωπον τῆς Γιλβέρτης. Βεβαιότατα και ἡ δεσποινίς Γιλβέρθη ἐσυλλογιζέτο κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν στιγμήν τὸν τυλαίπωρον ταγματάρχην και ἔπασχεν ἐκεῖ πέραν ὅσον και αὐτὸς ὑπέφερον εἰδῶ. Ἄλλὰ τί διάβολον!.. διαπὶ νά ἐπέργεται εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἡ ὄρεξις νά ἐπιδίδωνται εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον; Ἄχ! ἂν ἦτο ὑποψήφιος αὐτὸς, ὁ Δυκάς! Πῶς θά τὴν κατέκτα ἀνδρείως, πῶς θά τὴν ἐκυριεύει τὴν βουλευτικὴν ἔδραν τοῦ Σαρβέ! Κύματα εὐγλωττίας ἀνῆρχοντο εἰς τὰ χεῖλη του, ἀπέναντι δὲ τοῦ πλήθους ἐκείνου, πρὸς ὃ ἠδύπαθως ἤθελεν δημηγορήσει, ἐπήρχοντο εἰς τὴν γλῶσσάν του δηλώσεις ἐρωτος πρὸς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν ἐνθερμοὶ ὡς διακαρτυρικά ἀποτεινόμεναι πρὸς ἀγαπωμένην γυναῖκα.

Ἦδη ὁ Βερδιέ ἐξωθούμενος παρὰ τοῦ Γκενώ ἐπλησίαζε πρὸς εὐσαρκίαν τινα και φυσίγνωθον ἄνδρα, ἐρυθρὸν ὡς τεμάχιον αἰμάσσοντος βοείου κρέατος, ὅστις ἴστατο στιβάρως εἰς τὸν οὐδὸν τῆς

θύρας του. Ἦτο ὁ κρεοπῶλης Λαμός, ὅστις ἐχαίρετιζε τὸν Σαρβέ, τὸν Γκενώ, τὸν Καπποά, τὸν Δυκάν, τὸν ταγματάρχην, ὅλους, πλην ἅμα τῇ πρώτῃ λέξει, ἦν ἀπέτεινεν αὐτῷ ὁ Γκενώ, ἀπῆντησεν ἐν τάχει δεικνύων τοὺς ὑπερμεγέθεις ὀδόντας τοὺς λευκάζοντας ἐν τῷ μέσῳ τῆς πορφυρᾶς μορφῆς του:

— Κύριοι!.. χαίρω πολὺ... εἰσθε πολὺ εὐγενεῖς. Ἄλλ' ἔχω καθῆκον νά σᾶς εἴπω ὅτι ἔνεκα τῆς θέσεώς μου ἀναγκάζομαι νά μείνω ἐντελῶς οὐδέτερος... Ἐννοεῖτε, ἔχω θαμῶνας εἰς ὄλα τὰ κόμματα, βοναπαρτιστάς, νομιμόφρονες, δημοκρατικούς, κάθε λογῆς!.. Ἔχω τὸ ἰδιαίτερον φρόνημά μου, ἀλλὰ τὸ φυλάττω διὰ λόγου μου!.. Πρὸ πάντων ἐνδιαφέρομαι νά πωλήσω ταῖς μπριζόλαις μου!.. Ἄν εἴξευραν με ποίους ψηφίζω, πάντοτε θά ὑπῆρχε ἓνα κόμμα, τὸ ὁποῖον δὲν θά ἐψώνιζε πλέον ἀπὸ ἐμὲ κρέας... Καὶ τότε!..

Και ὁ κρεοπῶλης γελῶν ἀνεκίνει βιαίως τὴν χονδρὰν χρυσῆν ἀλυσίδα τοῦ ὠρολογίου του ἐπὶ τῆς τεραστίης γαστρὸς του.

— Λυπούμαι ὅτι θά φυλάξω τὴν ψῆφόν μου εἰς τὴν τσέπην, κύριε ταγματάρχα, και μὴ πρὸς βάρος! προσέθηκεν ὁ Λαμός, πρὸς ὃν ὁ Βερδιέ ἠσθάνετο τὴν ὄρεξιν ν' ἀπαντήσῃ:

— Τὴν ψῆφόν σου; Ἐγὼ δὲν σοῦ τὴν ἐζήτησα!

— Πολὺ νευρικός εἶνε αὐτὸς ὁ ὑποψήφιος! ἐσυλλογιζέτο ὁ Δυκάς, βλέπων τὸ σπρόδρα ὀργίλον ἦθος τοῦ Βερδιέ. Θά κῆμη καμμίαν ἀνοησίαν ὁ ταγματάρχης!

Ὁ δὲ Σαρβέ ἀφήσας τὸν Λαμός, ὅστις τὸν ἐχαίρετιζεν ὑποκλινέστατα ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀκύριε Γερουσιαστά» ἔλεγε πρὸς τὸν Βερδιέ:

— Εἶνε κατεργάτης ὁ κρεοπῶλης! Μὲ ὄλα ὅσα εἶπε, θά σᾶς ψηφίσῃ, στοιχηματίζω!

— Πρὸ πάντων ἂν ἔχετε τὴν τύχην νά ἐκλεχθῆτε! προσέθηκεν ὁ Καπποά καγγάζων. Εἶνε ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐρχονται πάντοτε πρὸς βοήθειαν μετὰ τὴν νίκην.

Αἶφνης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ περιέργου ἐκείνου πλήθους, τοῦ παρκαμερίζοντος και ἐπαστικῶς βλέποντος τὸν ὑποψήφιον, ὁ Σαρβέ διέκρινε δημηγοροῦντα εἰς τὸ μέσον ὀμίλου ἄνδρα εὐρωστον, εὐρύνωτον, ἐρυθρὸν τὴν ὄψιν, ὅστις ἐλάλει ὑψηλοφῶνως πλησίον παραπήγματος τινος πλάνητος θεατρῶνου, ὡς νά ἦτο ἐμμισθος αὐτοῦ κῆρυξ.

— Νά! εἶπεν ὁ γερουσιαστῆς πρὸς τὸν ταγματάρχην. Ἡθέλετε νά ἰδῆτε τὸν Γκαρούς; Ἰδοὺ ὁ Γκαρούς!

— Ἄ! αὐτὸς εἶνε ὁ Γκαρούς; εἶπεν ὁ Αἰμίλιος Δυκάς, ὅστις ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ γερουσιαστοῦ.

Και ἐζήτησε τὸν ἄνδρα τὸν φέροντα φαῖαν γενειάδα, ὃν συνώδευσεν ὑψηλῶσμος νέος τρια-

κοντούτης, πυρρός, κομφὸς και εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος ἀναμφιβόλως θά ἦτο οὗτος ὁ παρισινὸς δημοσιογράφος, ὃν ὁ Γκαρούς εἶχε μισθώσει ὅπως συντάττη εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ Σηκουάνα και Μάρνης τὸν Ἐγγέλου τοῦ Μελέν.

Ὁ Βερδιέ ἠσθάνετο τὴν ὄρεξιν νά ἰδῆ ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἀντίπαλόν του, ἡ ἰδέα δὲ ὅτι ὁ κύριος ἐκεῖνος μετὰ τὸν λεπτόν και συνεστραμμένον μύστακα και μετὰ τὴν κομψὴν περιβολὴν ὁ ἰστάμενος πλησίον τοῦ Γκαρούς, ἠδύνατο νά εἶνε ὁ συντάξας τὸ ἄρθρον, περὶ οὗ ὠμίλει πρὸ μικροῦ ὁ Φουρνερέλ, προὔξενει κνισμὸν εἰς τὰ δάκτυλα τοῦ πρόφην στρατιωτικοῦ.

— Ἐλα, εἶπεν ὁ Σαρβέ, ἄς πλησιάσωμεν, ἂν ἀγαπάτε. Ὁ Γκαρούς μᾶς εἶδεν ἴσως. Δὲν πρέπει νά δεῖξωμεν ὅτι ὀπισθοχωροῦμεν ἀπέναντι του.

Προφανῶς ὁ ταγματάρχης λίαν ἠύχαριστεῖτο διότι ἐμελλε νά συναντηθῇ μετὰ τοῦ Γκαρούς κατὰ πρόσωπον και ὁ Δυκάς παρετῆρησε πάλιν μεθ' οἷας ζωηρότητος προὔχώρησεν ὁ ἀξιωματικός, ὡς νά ἐπρόκειτο νά ὀρμήσῃ εἰς ἔφοδον. Ἀναντιρρήτως ἦτο πολὺ νευρικός αὐτὸς ὁ καλὸς ἄνθρωπος.

Ὁ Γκαρούς και οἱ σύντροφοί του, μέλη τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιτροπῆς, ὁ Βοβιέ ὁ λιθωστρώτης, ὁ πεδιλοποιὸς Μουζέν, ὁ βρελοποιὸς Βουγιάρ, εἶδον ἐπίσης τὸν Σαρβέ και ὁ Γκαρούς ἤρχισε νά μειδιά διακρίνας τὸν Βερδιέ.

— Ἄ! αὐτὸς λοιπὸν εἶνε ὁ ταγματάρχης των;.. (Και ὑψῶν τοὺς ὤμους.) Εἶνε δειλὸν μαθητάριον τῆς πολυτεχνικῆς σχολῆς!.. Θά τὸν ποδοκυλίσωμεν εἰς τὴν σκόνι και θά τὸν ἀλευρώσωμεν σὰν κωδῖον!

Και ὀλόκληρος ὁ ὄμιλος, βλέπων προχωροῦντα τὸν γερουσιαστὴν μετὰ τῶν φίλων του, ἀνέλαβε στάσιν αὐστηρὰν ἀδιαλλάκτου μεγαλείου, ἐκτὸς τοῦ Γκαρούς, ὅστις ἐκάγγαζε, τοῦ Σαθουρῶ συντάκτου τοῦ Ἐγγέλου, ὅστις ἐφάνετο ἀδιαφορῶν, και τοῦ Βοβιέ τοῦ λιθωστρώτου ὅπως οὐν τεταραγμένου, διότι ὄφειλε χρήματα πρὸς τὸν Μεδερίκον Σαρβέ.

(Ἔπεται συνέχεια)

Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ και ἰδίως ἐν Οὐγγαρίᾳ

Μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία ἠγνοεῖτο σχεδὸν παντὸς ἡλικίας ὑπὸ τῶν λογίων τῆς ἀρκτικής και ἑσπερίας Εὐρώπης. Ἄλλὰ τὸ ἐξαισιον κάλλος τῆς δημόδους ἡμῶν μούσης δὲν ἤργησε νά ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου. Καθ' οὗς χρόνους τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἐπάλασε πρὸς τὸν Ἄ-

σιανὸν δεσπότην ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς γῆς τῶν πατέρων ἡ δημοτικὴ ποίησις τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους ἠύφρανε μὲν τὸν Γκαίτε, ὅστις και μετέφερεν ἄνεθ τινα αὐτῆς εὐώδη εἰς τὸν γερμανικὸν Παρνασσόν, ἀπησχόλει δὲ τὸν Faurel και τὸν κόμιτα Marcellus ἐν Γαλλίᾳ, ἔπειτα δὲ πλην ἄλλων τὸν Γερμανὸν Kind και ἀργότερον τὸν Passow, ὅστις και συνέλεξε τὴν γνωστὴν τῶν δημῶδων ἡμῶν ἄσμάτων ἀνθολογίαν. Ἄλλ' ἐπὶ μακρὸν χρόνον οἱ Εὐρωπαῖοι οὐδὲν ἄλλο τῶν πνευματικῶν προϊόντων τοῦ νεοελληνικοῦ κόσμου ἐγνώριζον πλην τῶν αὐτοφύτων ἀνθῶν τῆς δημόδους μούσης. Ἄν ἐξαίρεσωμεν τὸν Γερμανὸν Brandis, ὅστις ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ «Ἀνακρινώσεις ἐξ Ἑλλάδος» ἀνέλυσε και τινὰ ἔργα λογίων ποιητῶν, οἱ Γερμανοὶ και οἱ Γάλλοι και πολὺ μᾶλλον οἱ Ἄγγλοι και Ἴταλοὶ ἐγνώριζον μόνον τινα τῶν ἐπιτυχεστέρων ἔργων τῆς παρ' ἡμῖν ἀραιᾶς ἐπιστημονικῆς παραγωγῆς, ἰδίως τὰς ἐκδόσεις ἐπιγραφῶν ἀρχαίων και τὰ τοιαῦτα. Ἄλλ' ἀπὸ τινων ἐτῶν ὀλίγων ἡ τε ποίησις τῶν λογίων και ἡ νεοελληνικὴ παρ' ἡμῖν διηγηματογραφία κατέστησαν ἀντικείμενα λόγου παρὰ τοῖς Εὐρωπαῖοις και εἰλυσαν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε και νά μεταφράζονται πολλὰ ἔργα τῆς παρ' ἡμῖν μούσης και ἐκδότας νά εὐρίσκωσιν. Ἐπιφανῆ βεβαίως θέσιν κατέχει ἐν ταύτῃ τῇ κινήσει τὸ ἐνδιαφέρον ὅπερ ἔδειξαν ὑπὲρ τῶν προϊόντων τοσούτων τῆς ἐλληνικῆς λογογραφίας οἱ φιλέλληνας ἑταῖροι τοῦ ἐν Παρισίαις συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν, οὗτινος ἡ ἐπετηρὶς πολλὰκις ἐδημοσίευσεν διατριβὰς περὶ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἡ και μεταφράσεις. Ὁ ἐξ Ἑλλήνων Γεμενῆς (Yemeniz) και οἱ Γάλλοι Legrand και Queux de St. Hilaire ὑπῆρξαν κυρίως οἱ συντελέσαντες ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως και διηγηματογραφίας. Ἐν δὲ Γερμανίᾳ δραστηρίως εἰργάσθη ὑπὲρ αὐτῆς ὁ ἀκάματος Δύγουστος Βόλτς, ὅστις διὰ τοῦ Magazin für die Litteratur des In—und Auslandes και τῶν «Διδασκαλίαν» ἐφημερίδος τῆς Φραγκφούρτης κατέστησε γνωστὰ πολλὰ προϊόντα τῶν ἐπιφανεστέρων νεοελληνικῶν καλλάμων. Οὐ μικρὸν δὲ συνετέλεσεν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον και ὁ Ὀλλανδὸς Hans Müller διὰ τῆς ἐπ' ἐσχάτων γερμανιστὶ δημοσιευθείσης περιοδείας του ἀνά τὴν Ἑλλάδα, ἧς ἐπίμετρον εἶνε μεταφράσεις νεοελληνικῶν ποιημάτων εἰς τὴν γερμανικὴν. Συγχρόνως ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ Ἐλισάβετ Ἐδμόνδος διὰ τῶν Greek Lays, idylls, legends, ἐκδοθέντων ἐν Λονδίῳ τῷ 1885 και διὰ τινος κατ' αὐτὰς ἐν ἀγγλικῷ περιοδικῷ διὰ κυρίας δημοσιευθείσης μονογραφίας ἐπειράθη νά καταστήσῃ γνωστὸς εἰς τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν τοὺς παλαιότερους και νεωτέρους ἡμῶν ποιητὰς,

τὰ ἔργα των, αὐτὰς των τὰς εἰκόνας. Ἐν τῷ αὐτῷ πνευματικῷ εἰργάσθησαν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Ciampoli, ὁ Palumbo, ὁ Gemma

Εἶνε λοιπὸν εὐφρόσυνος διὰ τὸν Ἕλληνα ἢ συναίσθησις, ὅτι χάρις εἰς τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας καὶ ἄλλους μεταφραστὰς, οὓς δὲν ἀναγράφωμεν πάντας, ἐπειδὴ ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ πλήρους βιβλιογραφίας, τὰ ὀνόματα τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Βηλαρά, τοῦ Χριστοπούλου καὶ τοῦ Ραγκάβη, τῶν Σούτσων καὶ τοῦ Ὀρφανίδου, τοῦ Ζαλοκώστα καὶ τοῦ Βαλακωρίτου, τοῦ Ἰουλίου Τυπάλδου καὶ τοῦ Τανταλίδου, τοῦ Βερναρδάκη καὶ τοῦ Βλάχου, τοῦ Παπαρηγοπούλου καὶ τοῦ Βασιλειάδου, τῶν Παράσχων καὶ τοῦ Λασκαράτου, τοῦ Καρασούστα καὶ τοῦ Βικέλα κτείστησαν γνωστὰ εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν κόσμον. Οὐδὲ περιωρίσθη ἡ γνώσις τῆς ἡμετέρας ποιήσεως καὶ διηγηματογραφίας εἰς τὴν πικλιωτέραν ἐποχὴν τὴν ἀντιπροσωπευομένην ὑπὸ τῶν πικλιωμάτων ἐκείνων τῆς παρ' ἡμῖν ποιητικῆς κινήσεως, ὧν τινες εὐφραίνουσι καὶ συγκινουῦσιν ἀκόμη τὸ ἑλληνικόν, ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν περὶ τὴν πάτριον ἡμῶν φιλολογίαν ἀσχολουμένων περιέλαβε καὶ τὴν νεωτέραν γενεάν, ἥτοι πλὴν ἄλλων τὸν Προβελέγιον καὶ Καμπουρογλου, τὸν Δροσίνην καὶ Παλαμᾶν, τὸν Βιζυηνὸν καὶ Καρακίτσαν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν ζῆλος ἔφθασε μάλιστα ἐν Ἐσπερίᾳ μέχρι τοσούτου, ὥστε δὲν εἶνε ἀσύνηθες, ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ, νὰ πρέχωνται εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν ἐφημερίδων ἐν ἐπιφυλλίδι μεταφρασμένα ἑλληνικὰ διηγήματα, ἐν ᾧ αἱ ἡμέτεροι ἐφημερίδες συνήθως ἐκλέγουσι μυθιστορικὰς ξένας καὶ ὅχι πάντοτε τὰς ἀρίστας.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εἰπωμεν, ὅτι, ὡς ἐκ τῆς βραχείας ἀνακεφαλαιώσεως ταύτης ἀποδεικνύεται, ἀνοίγεται νέον στάδιον εἰς τοὺς νέους Ἕλληνας ποιητὰς καὶ διηγηματογράφους. Ἡ παρ' ἡμῖν πνευματικὴ παραγωγή δὲν γνωρίζεται τὸ ἐξῆς εἰς τοὺς ξένους διὰ μόνων τῶν προϊόντων τῆς νεοζούσης ἡμῶν ἐπιστήμης, ὅσα ἀξιῶνται τῶν μεριμνῶν τῶν ἀλλογενῶν ἐπιστημόνων. Ἡ ποίησις καὶ τὸ διηγηματικὸν δὲν ἀπευθύνονται εἰς τοὺς ὀλίγους, ἀλλ' εἰς τὰ πλήθη, εἶνε δ' ἐξ αὐτῆς αὐτῶν τῆς φύσεως προϊόντα κοσμοπολιτικὰ, δυνάμεθα εἰπεῖν. Εὐχάριστον λοιπὸν εἶνε ὅτι εὐρύνεται διὰ τὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῖν καλλιτεχνήματα τοῦ λόγου ὁ ὄριζον, ὅτι ἤρχισαν νὰ γίνωνται γνωστὰ καὶ ἐκτὸς τῶν στενῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, ὅτι δύνανται καὶ οἱ παρ' ἡμῖν λογοτέχναι νὰ ζηλώσωσι κατὰ τὸ ἐνὸν παγκόσμιον φήμη, ἀνάλογον ἕκαστος πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἔργων του καὶ τοῦ καλάμου του τὴν δεξιότητα. Τοῦτο δὲ οὐ μόνον εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἀποβαίνει ἠθικῶς, ἀργότερον δ' ἴσως ποτὲ καὶ ὕλικῶς ἐπι-

κερδές, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἔθνος παρέχει ὠφέλειαν καὶ τιμὴν, ὅπως μὴ θεωρῆται ὡς ἄμουσον, ἐν ᾧ καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπ' ἴσης σχεδὸν ὀλιγάνθρωπα ὡς τὸ ἡμέτερον ἢ μικρῶ πολυανθρωπότερα ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσι συγγραφεῖς παγκοσμίου, οἷον ἡ Δανία τὸν Ἄνδερσεν καὶ ἡ Σουηδία τὸν Björnstjerne Björnson.

Πρὸς τὰς σημειώσεις ταύτας καὶ σκέψεις καὶ εὐχὰς ἔδωκεν ἀφορμὴν ἡ ἐπέκτασις τοῦ περὶ τῆς ἡμετέρας φιλολογίας ἐνδιαφέροντος καὶ ἐν Οὐγγαρίᾳ, ὅπου δὲν ἦτο αὐτὴ καὶ μέχρι τοῦδε παντελῶς ἄγνωστος. Ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν, ὡς γνωστόν, ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Βουδαπέστη πανεπιστημίου Ἰωάννης Τέλφους ἀσχολεῖται μετὰ ζήλου πολλοῦ περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἡ μελέτη τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τοῦ ἀττικῆς δικαίου, ἐν ᾗ διέπρεψεν, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν μελέτην καὶ τῶν φιλολογικῶν προϊόντων τῆς παρακμῆς. Ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖ ἐσταμάτησεν ὁ φιλέλλην λόγιος, περιέλαβε δὲ εἰς τὸν κύκλον τῶν μελετῶν του τὴν τε παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικὴν παραγωγήν καὶ τὴν ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ πρόοδον. Γνωστὴ εἶνε ἡ ἐπιμονὴ μεθ' ἧς ὁ Τέλφους ὑπεστήριξε πάντοτε, ὅτι οἱ κατὰ τόνον στίχοι δὲν εἶνε μετρικὴ τροποποίησις τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ παρουσιάζονται ἤδη κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, καὶ ὅτι ἤδη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εὐρίσκομεν τὴν ὁμοιοκαταληξίαν. Γνωστόν δ' ἐπ' ἴσης εἶναι, ὅτι πολλάκις ἐπέστειλε περὶ ζητημάτων διαφόρων εἰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ ἐν νέᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἣν καὶ κατανοεῖ καλῶς καὶ γράφει. Ἐν δὲ περιοδικοῖς οὐγγρικοῖς πλειστάκις ἔγραψε περὶ νεοελληνικῶν ἔργων, ἐπιστημονικῶν τε καὶ λογοτεχνικῶν. Εἰς τὴν ἀκάματον λοιπὸν ταύτην ἐνέργειαν τοῦ Τέλφους χρεωστούμεν ἴσως καὶ τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἐμπάνσιν καὶ ἄλλου Οὐγγρου, ἐπιληφθέντος μετὰ ζήλου τῆς παρὰ τοῖς ὁμογενέσιν αὐτοῦ διαδόσεως τῶν προϊόντων τῆς νεοελληνικῆς μουσῆς.

Ὁ νέος οὗτος φίλος τῆς καθ' ἡμᾶς ποιήσεως ἀνήκει εἰς τοὺς εὐπατρίδας τῆς Οὐγγαρίας. Εἶνε ὁ κόμης Γεώργιος von Schulpe. Οὗτος καὶ ἄλλα μὲν ἀπὸ τινος χρόνου ἔδωκε δειγμάτια τῆς περὶ τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν ἀσχολίας του καὶ μέγα ἄλλο ἔργον, ὡς μνηθάνομεν, παρασκευάζει σχετικὸν πρὸς αὐτήν, ὅπερ προτίθεται ν' ἀφιερῶσιν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλεῖα Γεώργιον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προσεχοῦς εικοσιπενταετηρίδος τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, ἰδίως δ' ἔχομεν νῦν ὑπ' ὄψιν συγγραφὴν αὐτοῦ ἤδη ἐκδομένην φιλοκάπως κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος ἐν Λιψίᾳ. Τὸ βιβλίον ἐπιγράφεται *Ἐξωτικά ἀνθη* (Fremdländische Blumen), ἀποτελεῖται δ' ἐκ συλλογῆς ἐμμέτρων μεταφράσεων ποιημάτων ἑλληνικῶν, γαλλικῶν, ἀγγλικῶν, ἰσπανικῶν καὶ ἀνατολι-

κῶν. Ἐν τούτοις τὰ ἑλληνικὰ κατέχουσι τὴν πρώτην καὶ ἐπιφανεστάτην θέσιν. Καὶ προηγεῖται μὲν μακρὸν δοκίμιον ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Jordan ὠραίας γερμανικῆς μεταφράσεως τῆς Ὀδυσσεΐας, ἔπονται δὲ πολλαὶ μεταφράσεις νεοελληνικῶν ποιημάτων, τῶν μὲν ἤδη ὑπ' ἄλλων μεταφρασμένων, τῶν δὲ νῦν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ συλλογῆς μετενεχθέντων εἰς τὴν γερμανικὴν. Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ εὐρίσκομεν οὐ μόνον δημοτικὰ ἔσματα, ἀλλὰ καὶ ποιήματα τοῦ μακαρίτου Παπαρηγοπούλου καὶ τῶν κ. κ. Δημ. Βικέλα, Γ. Μαρτινέλλη, Γ. Δροσίνη, Νικ. Δοσίου καὶ Δημ. Κυθωνιάτου καὶ τινῶν ἄλλων φερόμενα ἀνωμότως. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῶν ποιημάτων τούτων ὑπὸ τὸ γερμανικὸν περιβλημα ἐνεποίησεν εἰς ἡμᾶς ἀρίστην αἴσθησιν. Καὶ αὐτὰ τὰ μετριώτερα ἐνέχουσι τι τὸ γλυκὺ καὶ ποιητικόν, πολλὴ δὲ εἶνε ἡ χάρις τῶν ἐκλεκτοτέρων ὅσα ἀπήνησεν ὁ συλλογῆς. Τινὰ δὲ τούτων δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ ἀρίστα τῶν ἀνθῶν ὅσα περιέχει ἡ ὅλη συλλογὴ.

Εὐχόμενοι ὅπως ἴδωμεν ταχέως δημοσιευομένην τὴν Νεοελληνικὴν Ἀνθολογίαν, ἣν ὑπόσχεται ὁ συγγραφεὺς, καταλληλίστατον θεωροῦμεν νὰ περατώσωμεν τὸ βραχὺ ἡμῶν σημείωμα περὶ θέματος, περὶ οὗ πολλὰ ἠδύναντο νὰ γράψωσι, διὰ τῶν ἐξῆς ἐνθουσιωδῶν περὶ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας λέξεων, δι' ὧν ὁ κ. von Schulpe προεσιάζει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκ τῆς νέας ἑλληνικῆς μεταφράσεως.

Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία, λέγει, εἶνε πλουσιωτάτη χρυσαυγῶν, ἀνεξαντλήτων καὶ οὕτως κρείπην ἀπροσδοκῆτων ποιητικῶν θησαυρῶν ὀφειλομένη δὲ νὰ ὤμεν εὐγνώμονες εἰς πάντα μεταφραστήν, ἀποπειρώμενον καὶ ἀγωνιζόμενον ν' ἀνασύρῃ τὰ πολυτίμα ταῦτα κειμήλια τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἐκ τῆς σήραγγος πρὸς τὴν εὐφροσύνην κεκρυμμένα, καὶ νὰ παράσχῃ αὐτοῖς ἐν τῇ παγκοσμίᾳ φιλολογίᾳ τὴν θέσιν οὐκ ἐκείνην, ἣς εἶνε ἄξια νὰ τύχωσιν.

Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία εἶνε πλουσία, πλουσιωτάτη περιδόξων ποιητῶν. Ἡ δημοτικὴ μουσα εἶνε μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδος τῆς, ἐν δὲ τῷ θησαυρῷ τῆς δημόδους ποιήσεως τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας εὐρίσκομεν μαργαρίτας καὶ πολυτίμους λίθους, περιβαλλομένους ὑπὸ τῆς ἀφθίτου καὶ πλήρους αἴγλης καλλονῆς ἀκτινοβολοῦ. Καὶ διὰ τοῦτον τὸν λόγον εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς πάντα μεταφραστήν, ἀναλαμβάνοντα τὸ ἔργον νὰ καταστήσῃ γνωστὰ τὰ θαυμαστά ταῦτα ποιητικὰ προϊόντα ἐν ἀπαρχλυμάντῳ κάλλει εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἀναγνώστας. Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἔσματα, τὰ ὅποια λόγῳ εὐανθοῦς τρυφερότητος, βαθύτητος καὶ λεπτότητος τοῦ αἰσθητικῆτος καὶ τῆς διατυπώσεως αὐτοῦ, μόνον

ὀλίγας φιλολογίας κοσμοῦσι καὶ ἐξωραΐζουσιν.

Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία εἶνε πλουσία εὐφροσύνης λογίων ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπείρως πλουσία δημοτικῶν ἔσμων, ἅτινα εἶνε κατὰ τὴν κυριωτάτην ἔννοιαν τῆς λέξεως ἐντεχνόματα δημιουργήματα τῆς δημόδους μουσῆς πολλὰκις δὲ καὶ ὑπερβάλλουσι καὶ ὑπερακοντιζοῦσι τὰ προϊόντα τῶν λογίων ποιητῶν.

Ω*

ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ ΚΥΝΕΣ

Τὸ ζήτημα τῶν στρατιωτικῶν κυνῶν εἶναι νῦν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, ἐκθεαίεται δ' οὐχὶ ἀλόγως ἡ ἄξια τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν ἅς μικρὰ συμμορία καλῶς ἐξηρημένων ζῶων δύνανται νὰ παράσχῃ εἰς στρατεύματα ἐν ἐκστρατεία. Ἐγκωμιάζεται τὸ ἐξαιρετικὸν τῆς μεθόδου καὶ ἀπονέμεται ἡ ἀνακάλυψις εἰς τοῦτον ἡ ἐκείνον τὸν ἀξιοματικὸν ἢ στρατιωτικόν.

Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ὁ κύων ὑπῆρξεν, ἐν παντὶ χρόνῳ, διὰ τὸν ἄνθρωπον ὠφέλιμος συμπολεμιστῆς, ὅτι οἱ μαχηταὶ πασῶν τῶν ἐποχῶν ἐποίησαντο χρῆσιν αὐτοῦ ὡς φύλακος, ὡς ἐπικούρου πολεμιστοῦ, ὡς ὄργανου ἀναγνωρίσεως ἢ ἀνταποκρίσεως.

Εἶναι καλόν, ἐπρέσβυον οἱ Ῥωμαῖοι, νὰ συντηρῶνται ἐντὸς τῶν φρουρῶν εὐγενεῖς κύνες, ὅτινες ὁσπράινονται μακρόθεν τὴν ἔλευσιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ σημειοῦσι τὴν προσέγγισιν δι' ἐμφαντικῶν ὕλακῶν.

Οἱ Ῥωμαῖοι κύνες ἐν τούτοις ἔδειξαν ἑλλειψίν ὁσπρήσεως καὶ ἀκοῆς μάρτυρες οἱ τοῦ Καπιτωλίου, μὴ δυνήθεντες νὰ ὑλακτῶσιν κατὰ τὴν ὄραν τῆς ἐπιχειρηθείσης παρὰ τῶν Γαλατῶν αἰφνιδίας ἐφόδου. Αἱ χῆνες δ' ἐξετέλεσαν κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τὴν τῆς φυλακῆς ὑπηρεσίαν των. Οὕτω δ' οἱ ἀπόγονοί των ἐπὶ μακρὸν ὑπέφερον τὴν ποιήν τῆς ἐλλείψεως ταύτης τῆς ἐπαγρυπνήσεως. Ἡ ἐπέτειος τοῦ συμβεβηκότος ἐπαγρυπνίζετο πάντοτε διὰ θανάσεως κυνῶν ἀνασκοποποιζομένων ζώων ἐπὶ ξυλίων ὀβελῶν, οὐ μακρῶν τοῦ ναοῦ τῆς Νεότητος. Τούναντιον δὲ, λέγει ὁ Μονταίγνιος, οἱ κήνσορες μεγάλως ἐπεμελοῦντο τῆς τροφῆς τῶν ἱερῶν χηνῶν διὰ τῆς ἐπαγρυπνήσεως τῶν ὁμοίων τὸ Καπιτωλίον των εἶχε σωθῆ.

Οἱ Κίμβροι καὶ οἱ Τεῦτονες ἐνεπιστεύοντο εἰς μολοσσούς τὴν φυλακὴν τῶν ἀμαξῶν των, εἶδος κινήτων ἀκροπόλεων. Μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς μάχης τῆς Αἰξ, αἱ νικηφόροι λεγεῶνες τοῦ Μαρίου μετὰ μακρὸν ἀγῶνα ἠδυνήθησαν νὰ κυριεύσωσι τὸ στρατόπεδον τῶν βαρβάρων, τοσού-

τον οι κύνες αὐτῶν υπερήσπιζον ἔρρωμένως τὴν πρόσδοον.

Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων λαῶν συνετήρουν ἐν εἰδῇ ἐπικούρων μαχητῶν, φάλαγγας ἢ λεγεῶνας κυνῶν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Πέρσαι, οἱ Ἴωνες τῆς Κολοφῶνος, οἱ Ἑρκάνιοι, οἱ Μάγνητες (ἀνατολικὴ Θεσσαλία), οἱ Κίμβροι, οἱ Κέλται, οἱ Βέρβροι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Τριπολίτιδος. Ὁ Κύρος, ὁ Μασισσῆς, ὁ Βερσιγγετόριξ εἶχον ὡς σωματοφύλακας ἀγέλας ἀσφαλεστάτων καὶ πιστοτάτων μολοσσῶν. Τινὲς ἐφωδίαζον τοὺς μολοσσούς των διὰ κελῶν ἀμυντικῶν ὄπλων, ἀρχαίον δὲ ὀρειχάλκινον ἀγαλμάτιον διασωθῆν μέχρι σήμερον παριστᾶ τεθωρακισμένον κύνα.

Οἱ Γαλάται περὶ τὸν ἄγῆματα κυνῶν φερόντων οὐ μόνον τὸν θώρακα, ἀλλ' ἐτι περιλαίμιον μετ' ἐξέχοντων ἤλων ἢ σιδηρῶν αἰχμῶν.

Ὡς ἡ ἀρχαιότης, ὁ Μισσιῶν ἔσχε τοὺς στρατιωτικούς κύνας του, ἰδίᾳ δὲ τεθωρακισμένους μολοσσούς ἠσκημένους ἵνα ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ἵππου. Οἱ ἐπίκουροι οὗτοι μαχεται ἦσαν ἐπενδεδυμένοι δι' ἄλυσιδωτοῦ θώρακος καὶ σιδηροῦ θωρακίου παρ' ᾧ ἦσαν προσηλωμένα λεπίς δρεπάνου καὶ δοχεῖον μετὰ πυρός. Τὰ δῆγματα, αἱ ἀποτομαί, τὰ κύματα ὑπερίσχυον ταχέως τῶν ἵππων τοῦ ἐχθροῦ· τοῦτο δ' ἐκλείτο πολεμῆν διὰ τῶν κυνῶν. Αἱ ἀγέλας κυνῶν τῶν ἵπποτων τῆς Ρόδου ἦσαν ἰδίᾳ περιώνυμοι.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐν Ἀμερικῇ πολέμων των, οἱ Ἴσπανοὶ ἐσχημάτισαν ἀληθεῖς στρατιὰς κυνῶν. Ἄπερφόριζον αὐτοὺς, λέγει ὁ Μονταίγνιος, οὐχὶ μὲ ἀπλῆν τινα κίνησιν, ἀλλὰ μὲ πολλὰς καὶ διαφόρους ἐν τῇ μάχῃ... Εἰς τοὺς οἱ Ἴσπανοὶ ἐπλήρονον μισθὸν καὶ παρεῖχον μέρος τῆς λείας... Καὶ τὰ ζῶα ταῦτα εἰδείκνουν τσαυτὴν ἐπιδειξιότητα καὶ εὐθυκρίσιν εἰς τὸ ἐπιδιώκειν καὶ σταματᾶν τὴν νίκην των, εἰς τὸ ἐφορμᾶν καὶ ὀπισθοχωρεῖν κατὰ τὰς περιστάσεις, εἰς τὸ διακρίνειν τοὺς φίλους ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὅσον εἰδείκνουν ζῆλον καὶ ταχύτητα».

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος κατάρθωσε νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν ἀπειρακίτους Ἰνδοὺς διὰ μόνον ἑκατὸν πενήκοντα πεζῶν, τριάκοντα ἵππων καὶ ἐξηκοντάδος πολεμικῶν κυνῶν. Βραδύτερον δὲ τὸ σύνταγμα τῶν κυνῶν τοῦ Βάσκου Νουνέξ, ἐπῆξε, μόνον αὐτό, πλείονας τῶν δύο χιλιάδων ἐκ τῶν ἀτυχῶν τούτων Ἰνδῶν, οὓς ἐθήρευον ὡς τὰ θηράματα.

Οἱ ἰσπανικοὶ μολοσσοὶ βεβαίως κατὰ τὸ ἡμισυ συνετίλεσαν εἰς τὸ ἔργον τῆς κατακτῆσεως τοῦ Μεξικῶ καὶ τῆς Περούβιας. Τὰ χρονικὰ τῶν χρόνων ἐκείνων διεφύλαξαν ἡμῖν τὸ ὄνομα τοῦ κυνὸς Βερσείλλου, ὅστις παρεῖχον ἀνώτερον μισθὸν καὶ διπλῆν μερίδα. Εἰς τὴν μάχην τῆς Καζαμάλας, οἱ κύνες τοῦ Πιζάρρου προσηνήχθησαν τῶν γενναίως ὥστε ἡ αὐτὴ τῆς Ἰσπανικῆς

νίας ἐξησφάλισεν αὐτοῖς μισθὸν, ἀποτινόμενον τακτικῶς ὡς εἰς τὰ ἄλλα στρατεύματα. Αἱ κυνικαὶ αὐταὶ δυνάμεις ἠναγκάζοντο πολλάκις ν' ἀντιμάχωνται κατ' ἀπειρακίμων ἀγέλων περὶ βιανῶν μολοσσῶν.

Ὡς οἱ Ἴσπανοὶ, οἱ Ἑλβετοὶ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος εἶχον πολεμικὰς ἀγέλας κυνῶν. Ἡ μάχη τῆς Γρανσῶνος ἤρξατο διὰ συμπλοκῆς Βαλδινῶν καὶ Βουργουνδίων κυνῶν. Ἐν Μοράτη, Κάρολος ὁ Τολμηρὸς ἀπώλεσε λεγεῶνα κυνῶν καταστραφεῖσαν ὑπ' ἀγέλων μολοσσῶν τῶν Ἀλπεων ἀχθέντων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὑπὸ τῶν δημοσπόνδων.

Κατὰ τοὺς μακροχρονίους ἀγῶνάς των τοῦ ΙΗ' αἰῶνος οἱ Τοῦρκοὶ καὶ οἱ Βόσνιοι ἐβουλοῦντο ὑπ' ἀγέλων κυνῶν ὑπακούοντων ἀμοιβαίως εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀντιμετώπων στρατῶν.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἀγγλικῆς βρῖθει περιγραφῶν μαχῶν κατ' ἄς ἀγέλας σκυωτικῶν κυνῶν διεδραμάτισαν σπουδαῖον πρόσωπον. Ὁ Ἑρρίκος Η' προτιθέμενος ν' ἀποστείλῃ ἡμέραν τινὰ τῷ Καρόλῳ Πέμπτῳ ἀριθμὸν τινα στρατευμάτων πεζικοῦ, προσέθηκεν εἰς ταῦτα ἀγέλην ἐκ τετρακοσίων μολοσσῶν φιλλανδικῆς γενεᾶς.

Εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀλμας ἐν Κριμαίᾳ, οἱ Σκῶτοι εἶχον μολοσσούς ἐφορμῶντας εἰς τὸν λαίμον τῶν Ρώσων. Οἱ τυφικιοφόροι τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς παρηκολουθήθησαν ὑπὸ χαρίεντος κυνὸς συμμετασχόντος πασῶν τῶν συγκροτηθεισῶν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Σεβαστουπόλεως μαχῶν. Κατὰ τὴν ἐκ Κριμαίας ἐπάνοδο, τὴν ἡμέραν τῆς τιμητικῆς ἐπιθεωρήσεως, ὁ Βόβ (οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ κυνάριον) παρήλασεν ὑπερηφάνως ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λόχου του ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς βασιλικῆς Βικτωρίας.

Βραδύτερον δὲ ἐωρτάσθη ἐν Λονδίῳ ἡ δόξα ὑπερμεγέθους κυνὸς ὃν ὁ κύριός του παρέλαθε μεθ' ἐαυτοῦ παρὰ τοῖς Ἀσαντίς καὶ ὅστις ἀπειράκις διεκρίθη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν. Ὁρμησεν ἡμέραν τινὰ κατὰ τῶν διεσπασμένων τάξεων τοῦ ἐχθροῦ, ἐξέλεξεν ἐν θυμῷ, τὸ ἔθηκεν ἐκτὸς μάχης καὶ τὸ ἔσυρε θριαμβευτικῶς μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ Σὶρ Γάρνερ Βολσεϊέυ. Τὸ γενναῖον ζῶον πολλάκις ἠναγκάσθη νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν ὁμοίων του, διότι οἱ Ἀσαντίς εἶχον ἐπίσης ἀγέλας πολεμικῶν κυνῶν. Ἐν ἀγγίξῃ καταστάσει, οἱ μολοσσοὶ οὗτοι συνεννοῦνται κατ' ὁμάδας ἐκ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα καὶ θηρεύουσιν ἐκ συμφώνου τοὺς ἀγρίους θήρας. Εἰσὶ πυρροί, μεθ' ἡμιονικῆς ραβδώσεως ἐπὶ τῆς ράχεως. Τὴν νύκτα δὲ ἀκούονται ἐκβάλλοντες φρικώδεις ὠρυγμούς, ὁμοίους πρὸς τὰς προσκλήσεις τῶν λύκων, ἂν δ' ἀπαξ δαμκθῶσι, δὲν ὑλακτοῦσι πλέον.

Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῶν ἀμερικανικῶν πολιτειῶν, ὁ στρατηγὸς Τάυλορ ἀπέστειλ-

λε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πυκνὰ στίφη αἰμοβόρων κυνῶν.

Οἱ γαλλικοὶ στρατοὶ ἔσχον ἐπίσης τοὺς ἐνδόξους κύνας των. Ἀναφέρομεν τὰ ὄνόματα τοῦ Μουσταφᾶ, ἐνὸς τῶν ἠρώων τοῦ Φοντενουᾶ, τοῦ Μουστάς, συμμετασχόντος γενναίως τῶν μαχῶν τοῦ Μαρέγκου καὶ τῆς Ἀύστερλίτζης, τοῦ Πάτ-Βλάν, ἐν Πορτογαλλίᾳ διασώσαντος τὴν σημαίαν τοῦ 116ου τῆς γραμμῆς, τοῦ Μοφφίνου, συμμετασχόντος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1812, τοῦ Μαγίντα, τοῦ κυνὸς, τῶν ζουάδων τῆς φρουρᾶς ἐκτελούντος χρέη ἀρχισοκόμου, τοῦ Μεδεάχ, καὶ τοῦ Γαλιμαφρέ, ὑπερμεγέθων μολοσσῶν ἀναρπαζόντων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν Ἀραβὰ τινα.

Σήμερον δὲ προτιθέμεθα μόνον νὰ χρησιμοποιήσωμεν τοὺς κύνας ὡς ὄργανα ἀναγνωρίσεως καὶ ἀνταποκρίσεως. Τὰ πρῶτα πειράματα ἐπιτυχον, ὡς λέγεται. Οὐδὲν ὅμως τοῦτο ἐκπληκτικὸν διότι ἀσκησις κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἶναι πρᾶγμα ἀπλούστατον.

Εἶναι εὐκόλον πρᾶγματι νὰ διδάξωμεν τὰ ζῶα, ἅπερ χρησιμοποιοῦμεν, ὅπως διακρίνωσι τὸν φίλον ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως ὀσφραίνωνται μακροθεν, ν' ἀνιχνεύωσι καὶ τὸν μὲν καὶ τὸν ἕτερον, ὅπως φέρωτιν βοήθειαν εἰς τοὺς τραυματίας κλπ. Οἱ δαμασταὶ ἀρκεῖ ν' ἀκολοθήσωσι τὴν μέθοδον τῶν μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου.

Ἐπίσης οὐδὲν ὅμως δυσχερὲς νὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐννοήσωσι οἱ κύνες ὅτι δεόν νὰ μεταβῶσιν ἀπ' ἐνὸς εἰς ἕτερον ὄρισμένον σημεῖον. Οἱ λαθρέμποροι κάμνουσι τοῦτο κατ' ἐκάστην. Δικαιοῦμεθα ὅθεν νὰ ὑπολογίζωμεν ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως καλῆς ὑπηρεσίας μεταφορᾶς τῶν ἐγγράφων. Ἄλλ' ἐνταῦθα τίθεται ἐν ζήτημα: Ἐντίσιν ὁρίοις δύνανται τὰ ζῶα νὰ κάμνωσιν οὕτω τὸν ταχυδρόμον; Τίνας ἀποστάσεις δύνανται νὰ διανύσωσιν διὰ μέσου ἀγνώστου χώρος;

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων, ὁ κ. Ουρέλ ἀνεχώρησε δι' ἀεροστάτου μετὰ πέντε κυνῶν κελῆς καταγωγῆς ἐχόντων βλέμμα ζωηρὸν καὶ νοήμονα φυσιογνωμίαν, ἤλπιζε δὲ ὅτι τὰ γενναῖα ζῶα ἤθελον κατορθῶσαι νὰ ἐπανέλθωσιν ἐν τῇ πολιορκουμένῃ πόλει μετὰ τινῶν ἐγγράφων ἐγκεκλεισμένων ἐντὸς τῶν δερματίνων περιλαίμιων των.

Οἱ κύνες ἀφίθησαν, οὐδέποτε ἐπανεῖδον αὐτοὺς.

Ἐτερον πείραμα γενόμενον κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην δύναται νὰ ἔχῃ ἐλπίδα τινὰ ἐπιτυχίας; ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιβάλλωμεν, γνωματεύουσιν οἱ ἀρμόδιοι. Κύνες τινὲς, λέγουσιν, ἐκτελοῦσιν, εἶνε ἀληθεῖς, μεγάλα ταξείδια καὶ ἐπανέρχονται οἴκοι. Ἀλλὰ δεόν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐκκινήσαντες πεζῇ ἠδυνήθησαν νὰ λάθωσι γνώσιν τῆς ὁδοῦ, ὅτι αἱ κατὰ τὴν ἀνοδὸν παρατηρήσεις των τοὺς ὀδηγοῦσι κατὰ τὴν ἐπάνοδο. Θά

ἐκκμνον τὸ αὐτὸ μετὰ μεταφορᾶν δι' ἀεροστάτου; Ἡ εἶχον ὁμοίον ἔνστικτον πρὸς τὸ τῶν ταξιδειουσῶν περιστέρων; Δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Παραθέτομεν μόνον ἐν γεγονόσ.

Ἐλθὼν ἐν Φιλιππεῖλλης εἰς Ἀλγέριον διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τῶν διαπορθεύσεων στρατιώτης τις ἐπ' ἀδείξῃ εἶχε συμπεριλάβει τὸν κύνα του. Ἐν Ἀλγερίᾳ ὁ κύων ἀπώλεσε τὸν κύριόν του ἢ, τοῦλάχιστον, ἔλειψε κατὰ τὴν ὄραν τῆς ἐπιβιβάσεώς του. Τί δ' ἔκαμε τὸ γενναῖον ζῶον; Ἐπανεῖθε διὰ ζήτησιν εἰς Ἀλγερίον εἰς Φιλιππεῖλλην, καὶ ἡ ἀκτὴ, τῇ ἀληθείᾳ, εἶνε μακρὰ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

N. K. ΓΟΥΑΙΜΗΣ

λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Δώδεκα Κοντογιανναῖοι δεκατρεῖς ταμπράδες.

Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς πολὺ ἀνησυχῶς ἐβλεπε πάντοτε αὐξάνουσαν, κατὰ τὴν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων καὶ τὴν ἐπιρροήν, τὴν ἀρματολικὴν οἰκογένειαν τῶν Κοντογιανναίων. Μίαν φορὰν ἔστειλεν εἰς Πατρατζίκι, καλῶν αὐτοὺς ἐσπευσμένως εἰς Ἰωάννινα, ἵνα σκεφθῶσι δῆθεν μετ' αὐτοῦ διὰ σπουδαίαν ὑπόθεσιν τοῦ βιλαετίου. Οὗτοι, δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, ὑπῆγαν προθύμως καὶ παρουσιάσθησαν πρὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐδέχθη ἀνοικταῖς ἀγκάλας, τοὺς ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος διὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἀρματολικίου των καὶ τοῖς παρέθεσε πολυτελέστατον δείπνον. Μετὰ τοῦτο καλῶν ἕνα ἕκαστον κατ' ἰδίαν τῷ ἐπρότεινε μυστικὰ νὰ φωνεύσῃ ἕνα τῶν συγγενῶν του καὶ νὰ λάβῃ αὐτὸς μόνος τὸ ἀρματολικί. Τῷ ἐνεχειρίζε δὲ καὶ τὸν διορισμὸν ἐπὶ τούτῳ, ὑπογεγραμμένον καὶ τέλειον. Ἀποῦ οὕτω ἐκατήχησεν ἕνα ἕκαστον ἀπέπεμφεν αὐτοὺς, βέβαιος πλέον ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του, νὰ ἐξολοθρεύσῃ οὕτω ὅλους.

Ἀφ' ἧς ὥρας ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἐνέσπειρε μεταξὺ τῶν Κοντογιανναίων τὴν περὶ δολοφονίας ἰδέαν, ὅλοι ἐπεσαν εἰς σκέψεις καὶ κατ' ὅλον τὸν δρόμον των ἐπορεύοντο σιωπηλοί, περισκεμμένοι καὶ ὑποβλέποντες ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὁ Νικόλας Κοντογιάννης, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ γερωντότερος ὄλων, παρετήρησε τὴν ψυχρότητα αὐτῆν εὐθύς καὶ ἐνόησε τὴν αἰτίαν. Ὅθεν μόλις ἐφθασαν εἰς βρῖσιν τινὰ σύσκιον ὑπὸ πλατάνων, ἐπρότεινε νὰ καθήσουν, ἔστειλε δὲ τὸν νεώτερον εἰς πλησίον ποιμνιστάσιον νὰ ἀγοράσῃ ἕνα πρόβατον ἵνα φάγωσιν. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἄλλοι ἠτοίμασαν

τήν πυράν, ἔφερον τὸ πρόβατον, τὸ ἔψησαν καὶ καθήσαντες ἐπὶ τῶν χόρτων ἤρχισαν νὰ τρώωσιν. Τὸ γέυμα τῶν ἐγένετο ἐπίσης μετὰ τῆς αὐτῆς ψυχρότητος. Ὁ γέρω Κοντογιάννης ἐπρότεινεν ἔπειτα νὰ τραγωδήσουν ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα του· ὅλοι ἐχαμήλωνον τοὺς ὀρθακμοὺς πρὸ τοῦ ὄξEOS καὶ ἐρευνητικοῦ βλέμματός του καὶ κατεταράσσοντο, ὡσεὶ νὰ εἶχον διαπράξει τὸ ἐγκλημα, τὸ ὅποιον ἐπρότεινεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἄλῃς. Αἰφνης ὁ γέρω Κοντογιάννης ἐπήδησεν ὄρθιος, ἠνάγκασε καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἐγερθῶν καὶ πρῶτος ἤρχισε νὰ χορεύη ἐμπρός, τραγουδῶν :

Ὅλοι ξέρον δώδεκα κ' ὁ γέρω δεκατρία.

Καὶ ἐπανέλεγεν ἀδιακόπως τοῦτο καὶ μόνον, ἀναγκάζων καὶ τοὺς λοιποὺς νὰ τὸ λέγουν ὅλοι. Οὗτοι ἤρχισαν ν' ἀποροῦν διὰ τὴν εὐθυμίαν αὐτῆν τοῦ γέροντος καὶ τὴν ἐπιμονὴν του εἰς τὸ λόγιον, μὴ ἐννοοῦντες τί ἤθελε νὰ φανερώσῃ δι' αὐτοῦ. Καὶ ὅτε τέλος ὁ γέρων ἔπαυσε τὸν χορὸν,

— Ρεῖ τί ν' αὐτό, Νικολῆ; ἠρώτησεν ὁ Κωνσταντῆς, γελῶν.

Ὁ γέρων ἐχαμογέλασε καὶ λαβῶν παράμερα τοῦτον τῷ εἶπε σοβαρῶς :

— Ἐσύ ξέρεις ἓνα καὶ οἱ ἄλλοι ἓνα, γιατί ὁ παπᾶς ἀπὸ ἓνα μπουγιουρντί ἔδωκε σὲ καθένα· ἐγὼ ξέρω δεκατρία γιατί ξέρω τὰ δικά σας, ξέρω καὶ τὸ δικό μου· νὰ το.

Καὶ ἐξαγαγὼν τοῦ κόλπου ἐπέδειξε τὸν διορισμὸν καὶ τὴν διαταγὴν διὰ τῆς ὁποίας αὐτὸς παρωτρύνετο νὰ φονεύσῃ τὸν Κωνσταντῆν. Οὗτος ἔμεινεν ἐκπληκτος, διότι ὑπέθετεν ὅτι ὁ Ἄλῃς παπᾶς μόνον εἰς αὐτὸν ἔδωκε τοιοῦτον διορισμὸν.

— Τώρα ἂν θές πάμε καὶ ἔς τοὺς ἄλλους· εἶπεν ὁ γέρω.

Καὶ πορευθέντες ἐπέδειξαν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τοὺς διορισμοὺς των, προκαλοῦντες νὰ ἐπιδείξωσι καὶ οὗτοι τοὺς ἰδικούς των. Ὅλοι τότε κατεταράχθησαν ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τῶν κακῶν σκοπῶν τοῦ Ἄλῃς παπᾶ καὶ ὁ ἓνας μετὰ τὸν ἄλλον παρουσίασαν τοὺς διορισμοὺς, τὰ ἐπίβουλα μέσα τοῦ ἐξολοθρευμοῦ των.

— Νὰ πῶς θέλει νὰ μᾶς παστρέψῃ, εἶπεν ὁ γέρω Κοντογιάννης· ὅποιος εἶνε κουτός ἄς τὸν πιστέψῃ.

Καὶ πρῶτος ἔρχισεν εἰς μυρία τεμάχια τὸν διορισμὸν του. Εὐθὺς καὶ οἱ λοιποὶ ὅλοι ἐμιμήθησαν αὐτὸν προθύμως καὶ ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των πυροβολοῦντες εἰς ἐνδειξὴν χαρᾶς ὅτι διέφυγον τὰς ραδιοουργίας τοῦ τυράννου. Ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἔμεινε παρὰ τῷ λαῷ νὰ λέγῃται! *Δώδεκα Κοντογιανναῖοι δεκατρεῖς ταμπράδες*

Ὁ Διάκος προξενητής.

Ὅτε ὁ Διάκος ἐπιστρέφων ἐξ Ἰωαννίνων, ὅπου εἶχε σταλῆ παρὰ τῷ Ἄλῃ παπᾶ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Σκαλτσοδήμου, ἀρματωλοῦ τοῦ Λοιδορικού, ἔφθασεν εἰς Βραχῶρι, κατέλυσε εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Σκυλοδημαίων. Οἱ Σκυλοδημαῖοι ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺν χρόνον μεγάλοι καὶ ἰσχυροὶ ἀρματωλοὶ κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ὅτε ἔφθασεν ὁ Διάκος ἐκεῖ διεξήγοντο διαπραγματεύσεις συνοικεσίου μεταξύ μιᾶς θυγατρὸς τοῦ Σκυλοδήμου καὶ τοῦ Σκαλτσοδήμου, ἔμενε δὲ ἀναποφάσιτος ἀκόμη ἡ οἰκογένεια τῆς κόρης συλλέγουσα πληροφορίας ἐδῶ κ' ἐκεῖ περὶ τοῦ ἀρματωλοῦ. Ἐπειδὴ ἐγνώριζον τὸν Διάκον πρῶτοπαλλήκαρον αὐτοῦ, εὐθὺς ἤρχισαν νὰ τὸν ἐρωτῶσιν, ὀρρίζοντες αὐτὸν νὰ τοῖς εἴπῃ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

— Καλός, λέει; καὶ καθόστε ἀκόμη! εἶπεν ὁ Διάκος προθύμως.

— Μὰ εἶνε καλός; ἐπέμενον οἱ συγγενεῖς ἐρωτῶντες.

— Ἀφοῦ ἐγὼ τὸν ἔχω καπετάνιο, φαντασθῆτε τί εἶνε! προσέθηκεν οὗτος, βεργολυγίζων τὸ σῶμα μετὰ παρρησίας καὶ τινος ἐγωῖσμοῦ.

Οἱ συγγενεῖς τῆς κόρης ἐπέισθησαν εὐθὺς εἰς τὴν εἰλικρίνειαν τῶν λόγων τοῦ Διακού καὶ ἐπεφόρτισαν τὸν ἴδιον, ἐπιστρέφοντα νὰ ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Σκαλτσοδήμου, νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν τὴν εἶδησιν περὶ τῆς πλήρους παραδοχῆς των.

Ὁ σωτὴρ τῶν ἐν Γραβιᾷ

Τὸν στρατὸν τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη, ὅστις ἐκβιάσας τὴν γέφυραν τῆς Ἀλαμάνας προὐχώρησε κατὰ τῆς Γραβιάς, ἠκολούθησαν καὶ διάφοροι ἔλληνες ὀπλαρχηγοὶ εἴτε μὴ ἐννοήσαντες τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐπαναστάσεως εἴτε μὴ νομίζοντες ἀκόμη πρόσφορον τὸν καιρὸν ἵνα ἐγκαταλείψωσι τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ. Μεταξὺ τούτων ἦτε καὶ ὁ Παλάσκας. Οὗτος βλέπων τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη ὅπως γίνῃ κύριος τοῦ χανίου καὶ θεωρῶν ἄφροντα ἐπὶ τέλους τὴν καταστροφὴν τῶν ἐν αὐτῷ Ἑλλήνων, ἤρχισε νὰ σκέπτηται περὶ τοῦ μέσου τῆς σωτηρίας των. Εἶχεν ἤδη κλίνει ἡ μεσημβρία ὅτε ἐπλησίασε σύνοφρος καὶ σκεπτικός τὸν Βρυώνη καθ' ἣν ὄραν διέτασεν οὗτος νέαν προσβολὴν κατὰ τοῦ χανίου.

— Γιατί, παπᾶ μου, χαλᾶς ἄδικα τόσα παλληκάρια; τῷ εἶπε μετὰ συντριβῆς.

— Τί νὰ κάνω, ὁρὲ Παλάσκας; εἶπεν ὁ Βρυώνης ὀργισμένος· δὲ βλέπεις ἐκεῖνο τὸ σκυλί ὁ Δυσσεύς τὸ πῆρε ἔς τὰ καλά τὸ πρᾶμμα.

— Ἐγὼ λέω νὰ μὴν χαλᾶς ἄδικα τὸν ντουινιά.

— Καὶ τί νὰ κάμω νὰ τὸν ἀφήκω, ὁρὲ;

— Ὅχι· νὰ στείλῃς ἔς τὸ Ζητοῦνι νὰ φέρουν δύο κανόνια καὶ αὐριο τὴν κονταυγὴ νὰ τοὺς κάνουμε στάχτη.

Ὁ Βρυώνης ἐσκέφθη ἐπ' ὀλίγον, ἀνησύχως.

— Καλὰ λές, ὁρὲ Παλάσκας, εἶπε τέλος ἐπιδοκιμάζων τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἑλλήνος ὀπλαρχηγοῦ.

Καὶ εὐθὺς, διατάξας τὸν στρατὸν νὰ μὴν συνεσπειρωμένοι καὶ ἀγρυπνος περὶ τὸ χάνι, ἐστειλῆν εἰς Λαμίαν πρὸς ζήτησιν πυροβόλων. Ὁ Παλάσκας ἐχάρη βλέπων τὸ ἥμισυ τοῦ σκοποῦ του πραγματοποιούμενον. Οὕτω, παυσάσης τῆς προσβολῆς, οἱ Ἕλληνες θὰ ἐκέρδιζον καιρὸν καὶ θ' ἀνεπαύοντο ἐπ' ὀλίγον. Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ ἐπιτύχῃ καὶ τὴν σωτηρίαν των. Διὰ τοῦτο, ἐπιδεικνύων πρὸς τοὺς Ἀλβανοὺς τὴν ἄμετρον δῆθεν χαρὰν του ἐπὶ τῇ ἐγγιζούσῃ καταστροφῇ τῶν Ἑλλήνων, ἀνέβη ἐπὶ λοφιδίου πλησιεστάτου πρὸς τὸ χάνι καὶ διὰ στενωροῦ φωνῆς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, φοβερίζων:

— Ἄχ! μωρὲ γκιαουρίδες· ποῦ θὰ μᾶς πάτε; ἀφίστε νάρθουν τὰ τόπια ἀπ' τὸ Ζητοῦνι καὶ αὐριο βλέπομε!...

Ὁ Ὀδυσσεύς ἤκουσε τοῦ Παλάσκας τὴν φωνὴν καὶ ἐνόησε τὸν κίνδυνον. Καὶ μόλις ἐνύκτωσε διέταξε τὸν Γαλαξειδιώτην Μπραγιῶργον νὰ προσπαθῆσῃ μετὰ τῶν συμπατριωτῶν του ν' ἀνοιξῇ ὀπήν εἰς τὴν μάνδραν ἀφαιρῶν τὰς πλίνθους ἀθροῦδας καὶ μετατοπιζῶν αὐτάς. Ὁ Μπραγιῶργος ἔθεσε τοῦ Γαλαξειδιώτας κατὰ γραμμὴν καὶ ἀφαιρῶν οὗτος μίαν πρὸς μίαν τὰς πλίνθους καὶ ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα ἀποθέτοντες οἱ λοιποὶ εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον ἤνοιξαν τὴν ὀπήν. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας αὐτῆς τὰ καραούλια, διατεταγμένα πρὸς τοῦ Ὀδυσσεύς, ἐπυροβόλουν, ἵνα καλύπτωσι τὸν γινόμενον κρότον. Ἐπυροβόλουν δὲ συγχρόνως καὶ οἱ τούρκοι εἰς τὸν ἀέρα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὀπή καὶ ἐκαλύπτετο ὑπὸ τοῦ νέφους ἡ σελήνη, ἐξῆλθεν. Ἡ σωτηρία ὁμῶς αὐτῶν ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος καὶ εἰς τὸν Παλάσκαν.

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. Κ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ

Προσθήκη εἰς τὰ γραφέντα περὶ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων.

Εἰς ὅσα ὁ κ. Φαρδῦς ἔγραψεν ἐν τῇ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ πραγματεῖα περὶ τῆς ἐν τῇ Κορσικῇ Ἑλληνικῆς ἀποικίας, προσθετέα καὶ τὰ ἐξῆς· Ἐξ ἐπιστολῶν τοῦ ἱερέως Μιχαὴλ Στεφανοπούλου ἐφημερίου τῆς ἀποικίας ἐν Καρκέζι, ἡ Καρναῖς κατὰ τὸν κ. Φαρδῦν, πρὸς τὸν κ.

Λ. Λασκαρίδην, ἐξάγεται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1851 ἐγένοντο αἰτήσεις τῶν ἀποίκων τούτων πρὸς πολλοὺς ἐν Ἀθήναις καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ὀθῶνα ὅπως μετοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐζήτησαν δὲ νὰ τοῖς ὑποδειχθῇ ὁ τρόπος τῆς μεταφορᾶς καὶ ὁ τόπος τῆς ἐγκαταστάσεώς των. Ὡσαύτως δὲ κατόπιν τῷ 1855 καὶ 1856 ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐφημερίου Μιχαὴλ Στεφανοπούλου ἐζητήθη παρὰ πολλῶν ἐνταῦθα καὶ παρὰ τῆς ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπῆς τῆς ὀρθοδόξου ἐκεῖ ἐκκλησίας διδάσκαλος καὶ χρηματικὴ συνδρομὴ πρὸς ἀνέγερσιν τῆς ἐρειπωθείσης ἐκκλησίας τῶν ἀποίκων. Ἄλλ' οὐδεμία ἐδόθη προσοχὴ καὶ ἀπάντησις εἰς τὰς αἰτήσεις ταύτας, καίτοι ἐγένοντο ἐνέργειαι ἐνταῦθα διὰ τοῦ Λέοντος Μετὰ καὶ Γ. Γ. Παπαδοπούλου. Διὰ ζωηρῶν δὲ χρωμάτων ὁ ἐφημέριος Μιχαὴλ Στεφανοπούλος εἰκονίζει τὴν κατάστασιν τῆς γλώσσης καὶ τῆς θρησκείας τῶν ἀποίκων, προλέγων τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας, ὅστις καθ' ἃ καὶ ὁ κ. Φαρδῦς ἱστορεῖ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ, ἀφομοιωθείσης τῆς ἐκεῖ ἀποικίας κατὰ τὴν γλώσσαν καὶ τὴν θρησκείαν πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὴν λέξιν *πρόσθεσις*, τὴν ὁποίαν νομίζομεν ἰδιόζουσαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ μάλιστα εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἐπρόφερον ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐδημιούργησε τὸν πρῶτον ζῶντα ὄργανισμὸν. (Albert Gaudry).

Προφανῶς ἡ φύσις δὲν θέλει τὸν ἀνθρώπον βλέποντα πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ τοῦτο ἔθεσε τοὺς ὀρθακμοὺς αὐτοῦ ἐμπρός.

Ἡ ζηλοτυπία εἶνε τέχνη δι' ἧς ἑαυτὸν βλάπτει τις μᾶλλον ἢ τοὺς ἄλλους.

Ὅταν ἡ ζηλοτυπία δὲν κολακεύῃ γυναῖκά τινα, τὴν πληγώνει.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀπὸ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος ἄχρι σήμερον συνέβησαν 286 πόλεμοι. Ἐκ τούτων 44 ἕνεκα ἀξίσεως ὀρίων, 22 ἕνεκα μὴ πληρωμῆς φόρων, 24 ἕνεκα ἐκδικήσεως, 8 πρὸς διατήρησιν τιμῆς καὶ ἐθνικῶν δικαίων, 6 ἕνεκα τοπικῶν διενέξεων, 41 χάριν τοῦ στέμματος, 30 πρὸς ὑποστήριξιν συμμάχων, 5 ἕνεκα ἐμπορικῶν διχονοιῶν, 55 ἐμψύλοι καὶ 28 ἕνεκα θρησκευτικῶν ἐρίδων, οἱ δὲ λοιποὶ δι' ἄλλους λόγους.

Ἐκ τῆς ἐπισήμου ἐκθέσεως τοῦ ἀνωτέρου ὑπαλλήλου Τροϊνίτσκη περὶ τῆς καθόλου καταστάσεως τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τοῦ 1884—1885 μεταγράφου τὰς ἐξῆς λίαν περιέργους στατιστικὰς πληροφορίας. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους κατὰ τὸ 1884—1885 συνίστατο εἰς 109 ἑκατομμύρια. Ἐκ τῶν 1300 μεγάλων καὶ μικροτέρων πόλεων καὶ 524, 000 πολισιμάτων καὶ κωμῶν, τέσσαρες πόλεις περιελάμβανον πληθυσμὸν ἀνώτερον τῶν 200,000, ἐννέα πόλεις ἀνώτερον τῶν 100,000 καὶ 23 πόλεις ἀνώτερον τῶν 50,000. Κατὰ μέσον ὄρον αἱ γεννήσεις ἀνῆρχοντο ἐτησίως εἰς 3,400,000 οἱ θάνατοι δὲ εἰς 2,500,000. Κατὰ τὸ 1885 ὑπῆρχον ἐν Ῥωσσίᾳ 867 νοσοκομεῖα ἐν ταῖς πόλεσι μετὰ 47,000 κλινῶν καὶ 800 ἐν τοῖς ἀγροῖς μετὰ 11,000 κλινῶν. Ἐπὶ 853,000 στρατευσίμων, ἐστρατολογεῖντο μόνον 228,000 ἐκ τῶν νεοσυλλέκτων 26 τοῖς 100 ἠπίσταντο ἀνάγκωσιν καὶ γραφῆν, 29 δὲ τοῖς 100 ἦσαν ἔγγαμοι. Ἡ συγκομιδὴ τῶν δημητριακῶν καρπῶν ἐν τοῖς 50 κυβερνεῖσις ἀνέβαινεν εἰς 288 σερτβέρτια. Ἐν τῷ Ῥωστικῷ κράτει ὑπῆρχον 132,000 οἶνοπωλεῖα καὶ οἶνοπνευματωπώλεα, 7734 ζυθοπωλεῖα, 245 σακχαροποιεῖα κλ. Ἐκ τῶν 837 ἑκατομμυρίων ρουβλίων, τῶν ἀποτελούντων τὰς τακτικὰς τοῦ κράτους προσόδους, 180 ἑκατομμύρια προήρχοντο ἐξ ἀμέσων φόρων. Τὸ δημόσιον χρέος συνίστατο ἐν συνόλῳ εἰς 4.65 χιλιοεκατομμύρια, ἀπαιτοῦντα 262 ἑκατομμύρια τόκων κατ' ἔτος. Οἱ σιδηρόδρομοι, ἀποτελοῦντες κεφάλαιον 2,800,000,000 ρουβλίων, ἔδιδον καθαρὸν προῖόν 87,400,000. Ἐν τοῖς ἐκτῶ πανεπιστημίοις τῆς Ῥωσσίας ἐδιδάσκοντο 13,000 φοιτηταί. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τῆς Ῥωσσίας συνεποσοῦτο εἰς 2992, ἐξ ὧν 360 ἀτμόπλοια. Ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἐπαρχίαις τοῦ κράτους ὑπῆρχον 38,531 ὀρθόδοξοι ναοὶ μετὰ 44, 559 κληρικῶν καὶ 6442 μοναχῶν προσέτι ὑπῆρχον αὐτόθι 1287 καθολικαὶ ἐκκλησίαι, 708 προτεσταντικαί, 37 ἀρμενικαί, 349 συναγωγαὶ καὶ 3957 μωαμεθανικὰ τεμένη. Ἡ Ῥωσσία εἶχεν ἐπὶ τέλους κατὰ τὴν προμνημονευθεῖσαν ἐποχὴν 474 τυπογραφεῖα, 270 λιθογραφεῖα, 425 τυπολιθογραφεῖα, 710 φωτογραφεῖα, 509 βιβλιοπωλεῖα καὶ 545 βιβλιοθήκας.

Εἰς συμπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω εἰδήσεων, προσεπάγει Ῥωσικὴ τις ἐφημερὶς τὰς ἐξῆς πληροφορίας. Ἡ Ῥωσσία ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἕκτασιν περὶ τὰ 22 ἑκατομμύρια τετραγωνικῶν χιλιομέτρων ἐν Εὐρώπῃ τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς ἔχει ἕκτασιν 5,477,089 χιλιομέτρων εἶνε δηλαδὴ ἡ εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία ἐνδεκάκις μείζων τῆς Γαλλίας. Ὁ μέγας φυσιοδίφης Ἀλέξανδρος Οὐμβέλδος, ὑποδεικνύων τὰς κολοσσιακὰς διαστάσεις τοῦ Ῥωστικοῦ κράτους, ἔλεγεν ὅτι ἡ ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ Τσάρου ὑπεῖκουσα μερὶς τῆς γῆνιης σφαιρας εἶνε μείζων ἢ ὁ δίσκος τῆς πανσελήνου. Ἀλλ' ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥωσσίας εἶνε ὅλως δυσανάλογος πρὸς τὴν τεράστιον αὐτῆς ἕκτασιν· μόνον τὰ ἐννέα δεκατημόρια τοῦ κράτους εἶνε κατοικημένα, οὐδὲν ἤττον ὅμως ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥωσσίας, ἐν συνόλῳ λαμβανόμενος, εἶνε τρισμέγιστος ὅταν πολιτισθῇ καὶ οἰκισθῇ ἡ Ῥωσσία ὡς ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία, οἱ οἰκοῦντες αὐτὴν θὰ συμποσωθῶσιν εἰς 500 ἑκατομμύρια. Ἡ ἀριθμητικὴ ἀναλογία τῶν κατοίκων τῶν μεγαλοπόλεων ἔχει ὡς ἐξῆς· Πετροῦπολις μετὰ τῶν

προαστείων 927,467· Μόσχα 750,867, Βαρσοβία 387,295, Ὀδησὸς 277,563, Καζάν 140,726, Ρίγα 169,329, Χαρκὼφ 159,660, Κισενῆφ 130, 000, Κίεβον 154,486, Σακρατῶφ 112,428.

Ἐδημοσιεύθη ἄρτι ἐν Γαλλίᾳ μελέτη λίαν ἐνδιαφέρουσα περὶ σιδηροδρόμων. Ἐκ ταύτης ἐρανίζομεθα τὰς ἐπομένας πληροφορίας. Ἡ ἐπέκτασις τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπὸ τοῦ 1881 μέχρι τοῦ 1885 ἠΰξησεν ἐν Εὐρώπῃ μὲν ἀπὸ 172,732 χιλιομέτρων εἰς 195,082 χιλιομέτρα, ἐν ὅλῃ δὲ τῇ γῇ ἀπὸ 393, 487 εἰς 487,740 χιλιομέτρα. Ἡ Βελγικὴ εἶνε ἡ χώρα ἡ ἔχουσα τοὺς πλείστους σιδηροδρόμους ἐν Εὐρώπῃ ἐν σχέσει πρὸς τὸν χῶρον. Σχετικῶς δὲ πρὸς τὸν πληθυσμὸν τοὺς πλείστους κατέχει ἡ Σουηδία. Ὡς πρὸς τὸ μήκος τῶν γραμμῶν αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ὑπερακοντίζουσι τεραστίως τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας, διότι ἐν ἔτει 1885 αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τῶν εἶχον ἕκτασιν 207,508 χιλιομέτρων, ἐν ᾧ αἱ τῆς ὅλης Εὐρώπης δὲν ἔφθανον κἄν τὰς 200,000 χιλιομέτρων. Ἐὰν δεχθῶμεν ὡς μέσον ὄρον δαπάνης πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων τὸ ποσοῦν 372,853 φράγκων κατὰ χιλιομέτρον ἐν Εὐρώπῃ, καὶ τὸ ποσοῦν 196,080 φράγκων κατὰ χιλιομέτρον ἐν ταῖς ἄλλαις τῆς γῆς χώραις, εὐρίσκωμεν ὅτι ἐδαπανήθησαν εἰς κατασκευὴν σιδηροδρόμων ἐν Εὐρώπῃ μὲν φράγκα 72,727,733,894, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις χώραις 57,389,282,660, ἤτοι ἐν ὅλῳ τὸ ἀμύθητον ποσοῦν 130,117,016,554 φράγκων.

Υπολογίζεται ὅτι τὸ ὕλικόν τῶν σιδηροδρόμων ἀποτελεῖται ἐξ 99,000 ἀτραμαξῶν, 150,000 ἀμαξῶν δι' ἐπιβάτας καὶ 2,506,500 ἀμαξῶν φορταγωγῶν.

Αἱ μακρόταται ὑπόγειοι σιδηροδρομικαὶ σήραγγες εἶνε αἱ ἐπόμεναι ἢ τοῦ Ἀγίου Γοθάρδου ἔχουσα μῆκος 990 μέτρων, ἢ τοῦ Κενησίου ὄρους 12,220 μέτρων, ἢ τοῦ Ἀσλβεργ 10,270 μέτρων, ἐν Ἑλβετίᾳ αὐται, ἢ τοῦ Τζιόδι ἐν Ἰταλίᾳ 8,260 μέτρων, ἢ τοῦ Χασάκ ἐν Ἀμερικῇ 7,640 μέτρων, ἢ τοῦ Σέβερν ἐν Ἀγγλίᾳ 7,250 μέτρων, ἢ τοῦ Μαριανόπολι περὰ τὸ Παλέρμον 6,480 μέτρων, ἢ τοῦ Στάντρετς ἐν Ἀγγλίᾳ 4,970 μέτρων κ. ἄ.

Εὐδαίμονα τὰ παιδία τὰ γεννηθέντα τὴν 9)21 Μαΐου ἐν Βαρκελώνῃ!

Ἡ βασιλίτσα τῆς Ἰσπανίας ἀπεφάσισεν ὅπως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐγκαινίων τῆς πρώτης διεθνούς ἰσπανικῆς ἐκθέσεως, εἰς πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην γεννηθέντα ἄρρενα βρέφη χορηγηθῶσιν ἀνὰ 1500 φράγκα, εἰς πάντα δὲ τὰ θήλεα ἀνὰ 500, ἐκ τοῦ ἀνακτορικοῦ ταμείου.

Πεντηκοντακισχίλια φράγκα πρὸς τούτοις ἐδωρήθησαν εἰς τὴν δημαρχίαν τῆς Βαρκελώνης καὶ ἴσον ποσοῦν διενεμήθη εἰς τοὺς πένητας τῆς ρηθείσης πόλεως.

Εἰς τὸ ἐστιατόριον.

— Παιδί, διατί εἶνε τόσο ὑγρὸν αὐτὸ τὸ ἑλβετικὸν τυρὶ;

— Κύριε, εἶνε ἡ ποιότης του· τὸ καλὸν ἑλβετικὸν τυρὶ πάντοτε δακρύζει κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν.

— Τότε πάρε το. Θὰ περιμένω νὰ τὸ φάγω ἀφοῦ τοῦ περᾶση ἡ λύπη.